

NÄKÖKULMIA OPINTOJEN OHJAUKSEN KEHITTÄMISEEN

Helena Rautiainen

Marraskuu 2010

Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisu
Saimaa University of Applied Sciences Publications

Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisu
Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 12
ISBN 978-952-5714-31-9 (PDF)
ISSN 1797-7266

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	1
2 OPINTOJEN OHJAUS	1
2.1 Ohjauksen suhde lainsäädäntöön ja hallinnollisiin säädöksiin	2
2.2 Ohjauksen käsite	3
3 KYSELY RYHMÄN VANHIMMILLE	4
3.1 Taustatiedot	4
3.2 Opiskelun sujuminen	5
3.3 Tuen ja ohjauksen tarpeet opiskelun ohjaukseen	8
3.4 Muut tuen ja ohjauksen tarpeet.....	10
3.5 Tyytyväisyys saatuun ohjaukseen ja kehittämisajatukset	11
4 KYSELY OPETTAJATUUTOREILLE JA KOULUTUSPÄÄLLIKÖILLE	17
4.1 Taustatiedot	17
4.2 Opinto-ohjauksen saatavuus ja resurssit.....	18
4.3 Opettajatuutorin osaamisalueet ohjaustyössä.....	22
4.4 Haasteelliset ohjaustilanteet	25
4.5 Ohjauksen keskeisten tavoitteiden toteutuminen	28
5 YHTEENVETO	29
LÄHTEET	32
LIITTEET	
Liite 1. Kysely ryhmän vanhimmat	
Liite 2. Kysely opettajatuutorit ja koulutuspäälliköt	

1 JOHDANTO

Saimaan ammattikorkeakoulussa pyritään kehittämään opintojen ohjausta. Tällä selvityksellä kartoitettiin opiskelijoiden näkemyksiä opintojen sujumisesta: opiskelumotivaatiota, työssäkäyntiä opintojen aikana ja opintojen keskeyttämisaikeita sekä näkemyksiä opintojen ohjauksen ja opiskeluajan muun henkilökohtaisen elämän ohjaustarpeista sekä tyytyväisyydestä saatuun ohjaukseen ja ohjauksen kehittämisajatuksista. Opetushenkilöstön näkemyksiä koottiin opinto-ohjauksen resursoinnista, opettajatuutorin ohjaustyöosaamisesta, haasteellisista ohjaustilanteista sekä ohjauksen hyödyistä ja opiskelijan ohjauksen keskeisten tavoitteiden toteutumisesta ja ohjauksen kehittämisajatuksista.

Selvityksen tekemisen aikaresurssi 100 tuntia asetti selkeän reunaehdon aineiston kokoamisen aikataululle ja raportin laajuudelle sekä syvyydelle. Kahdesta Webropol-kyselystä ensimmäinen suunnattiin opiskelijaryhmien vanhimmille ja jälkimmäinen opettajatuutoreille ja koulutuspäälliköille marraskuussa 2010. Kysymyssarjojen sisältöjen tarkoituksenmukaisuutta arvioitiin yhdessä Etelä-Karjalan ammattiopiston sosiaali- ja terveystieteiden opinto-ohjaajan Virpi Miettisen kanssa. Webropol-työkalun käyttöön opasti vierihoidossa Saimaan ammattikorkeakoulun media- ja oppimiskeskuksen päällikkö Hanna-Kaisa Parikka, jonka ammattitaito oli merkittävää kyselyjen tehokkaasti liikkeelle saamisessa samoin kuin raportin alkutyöstämisen käynnistämisessä kyselyjen vastausajan päätyttyä.

Vastausaikaa kyselyihin oli reilu viikko 5.11.-14.11.2010. Ryhmän vanhimpien vastauksia saatiin 56 kpl ja opetushenkilöstön vastauksia 41 kpl. Aineistosta esiinnostetut näkökulmat ja johtopäätökset ovat täten suuntaa antavia laajan yleistettävyyden sijaan. Kokonaisuudessaan selvityksen raporttiteksti on tietoisesti tiivistetty muun muassa jättämällä pois eri työvaiheiden yksityiskohtaiset kuvaukset ja luotettavuuden arvioinnit, sillä kyseessä ei ole tutkimus, vaan näkökulmia opintojen ohjauksen kehittämiseen tuottanut nopeassa aikataulussa tehty selvitys.

2 OPINTOJEN OHJAUS

Ammattikorkeakouluissa ei ole lainsäädännössä eikä virkaehtosopimuksissa määriteltyä opinto-ohjaajan tehtävänkuvaa, virkaa, siihen liittyviä pätevyysvaatimuksia, palkkausta tai

muita työsuhteen ehtoja. Tästä on seurannut, että opintojen ohjausta on ammattikorkeakouluissa toteutettu hyvin monimuotoisesti. Tehtävänkuvat, nimikkeet ja resursointi ovat kirjavia. Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto SAMOK ry on (2008) tuonut esille ammattikorkeakouluopiskelijoiden kasvavaa tarvetta ohjaukseen opintojen pitkittymisen, oppimisvaikeuksien ja opintojen henkilökohtaistamisen näkökulmasta.

2.1 Ohjauksen suhde lainsäädäntöön ja hallinnollisiin säädöksiin

Ammattikorkeakoululaissa (351/2003) määritellään ammattikorkeakoulujen tehtäväksi antaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, *tukea yksilön ammatillista kasvua* ja harjoittaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä. Ammattikorkeakoulujen pitää myös antaa ja kehittää aikuiskoulutusta työelämäosaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi. Lisäksi ammattikorkeakouluasetuksessa (352/2003) määritellään ohjaus keskeiseksi opettajan tehtäväksi sanomalla, *että päätoimisen opettajan tehtävä on opetus- ja ohjaustyö*. Näiden tehtävien toteuttaminen edellyttää opintojen ohjauksen vahvistamista aidoksi toimintatavaksi (Myllys 2006, 1).

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2007-2012 (38, 48) määrittelee opintojen ohjausta seuraavasti:

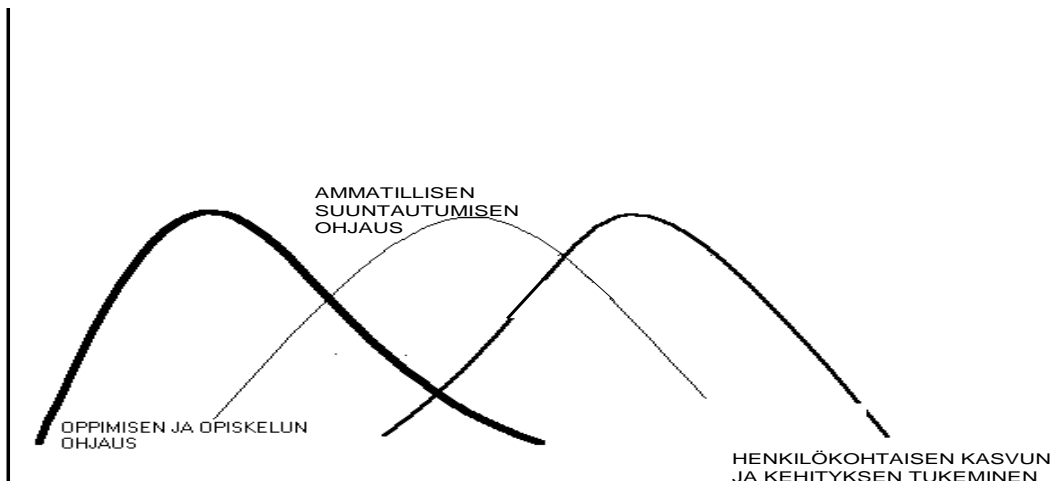
- Korkeakouluopintojen suorittamista tuetaan kehittämällä opintojen ohjausta niin, että tutkinnot suoritetaan tavoiteajassa ja opiskelijat siirtyvät työelämään ja jatko-opintoihin nykyistä nopeammin. Henkilökohtaisten opintosuunnitelmien toteutusta ja seuranta kehitetään järjestelmälliseksi niin, että opiskelijaa voidaan tukea opintojen eri vaiheissa. Seurannan toteuttamiseksi kehitetään sähköisiä järjestelmiä.
- Ammattikorkeakoulut huolehtivat opetussuunnitelmissaan ja opintojen ohjauksessa siitä, että opiskelijoiden työelämäyhteydet syvenevät systemaattisesti opintojen aikana.
- Syrjäytymisen vähentämiseksi ja koulutusjärjestelmän tehokkuuden kasvattamiseksi parannetaan kaikkien koulutusasteiden läpäisyä ja vähennetään keskeyttämistä. Keskeyttämisen vähentämiseksi kehitetään opinto-ohjausta, koulutusta koskevaa tiedotusta ja neuvontaa, opiskelijavalintaa, opintotukea, opiskelun henkilökohtaistamista ja opintojen seurannan järjestelmiä sekä opiskeluterveydenhuoltoa.

Ohjauspalveluja koskevien päätösten taustalla ovat eurooppalainen ja valtakunnallinen koulutuspolitiikka sekä paikallinen päätöksenteko. Ohjauksen tuloksista on tullut osa opetusministeriön ja ammattikorkeakoulujen tavoitesopimuksia ja arviointia. Opintojen ohjaus on nähtävä osana kaikkia opetuksen ja oppimisen kehittämistoimenpiteitä.

2.2 Ohjauksen käsite

Opinto-ohjaus jakautuu kolmeen tavoitealueeseen: oppimisen ja opiskelun, ammatillisen suuntautumisen sekä henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaukseen. Opinto-ohjauksen tavoitealueet eivät ole eriytyneitä vaan ne leikkaavat toisiaan (Kuvio 1).

Kuvio 1. Opinto-ohjauksen tavoite-alueet (Lerikkanen 2007)

Opintojen ohjauks käsitteen rinnalla käytetään usein sen lähikäsitteitä, esimerkiksi neuvontaa. Ohjausta voidaan määritellä muun muassa ohjauksen osa-alueiden, ohjaustahojen tai ohjauksen toimintatapojen kautta. Toimintatavat voidaan porrastaa ohjaajan ja ohjattavan välisen ohjaussuhteen henkilökohtaisuuden kautta, jolloin opintojen ohjaus voidaan jakaa tiedotukseen, neuvontaan ja varsinaiseen ohjaukseen.

Tiedotus tarkoittaa opinto-oppaiden, ilmoitustaulujen ja verkkosivujen kautta saatavaa opiskelua koskevaa ajantasaista tietoa. Luotettava, oikea-aikainen ja helposti saatavilla oleva tieto voi vähentää painetta henkilökohtaiseen neuvontaan ja ohjaukseen. *Neuvonnassa* vastataan opiskelijoiden esittämiin kysymyksiin. *Ohjaus* sisältää tiedotuksen ja neuvonnan, mutta se on niitä syvällisempää, henkilökohtaisempaa ja pitkäjänteisempää opis-

kelun sekä sen sisältöjen ja aikataulutuksen suunnittelun tukemista. Opintojen ohjauksen tulee kattaa kaikki opiskelijan opintojen eri vaiheet: ennen opintojen alkua, alkuvaihe, keskivaihe, opinnäytetyön laadinta ja työelämään siirtyminen ja eri osa-alueet: oppimisen ja opiskelun ohjaus, ammatilliseen suuntautumiseen liittyvä ohjaus ja persoonallisuuden kehittymiseen liittyvä ohjaus.

Vuorinen (2006, 32) päätyy elinikäiseen oppimiseen sitoutuvaan Euroopan unionin jäsenmaiden opetusministerien 2004 hyväksymään seuraavaan ohjauksen määritelmään: *”Elinikäiseen oppimiseen liittyvällä ohjauksella tarkoitetaan erilaisia toimia, joiden avulla kaikenikäiset kansalaiset voivat määritellä valmiutensa, taitonsa ja kiinnostuksensa missä tahansa elämänvaiheessa, tehdä koulutukseen ja ammattiin liittyviä päätöksiä sekä hallita yksilöllistä kehityskaartaan oppimisessa, työssä ja muussa sellaisessa toiminnassa, jossa valmiuksia ja taitoja opitaan ja/tai käytetään.”* Esimerkkejä kyseisistä toimista ovat tietojen ja neuvojen antaminen, opinto-ohjaus, tietojen ja taitojen arviointi, opastus, neuvottelu, päätöksenteko- ja uranhallintataitojen opettaminen.

3 KYSELY RYHMÄN VANHIMMILLE

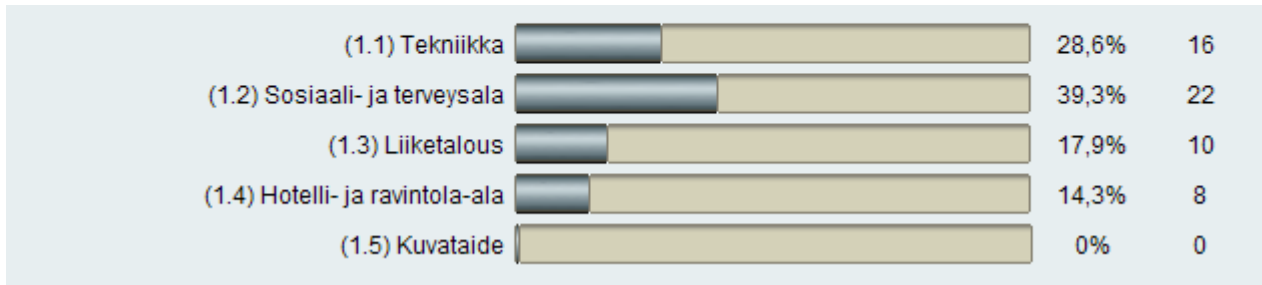
Webropol-kyselyllä kartoitettiin opiskelijoiden näkemyksiä opiskelun sujumisesta, opintoihin liittyvistä tuen ja ohjauksen tarpeista, muun tuen ja ohjauksen tarpeista sekä tyytyväisyydestä saatuun ohjaukseen ja ohjauksen kehittämisajatuksista. Osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä ja osa täydentäviä avoimia kysymyksiä (Liite 1). Kysely lähetettiin jakoon sähköpostiin linkitettynä koulutuspäälliköiden kautta ryhmän vanhimmille. Opiskelijoiden äänen kuuluvuutta vahvistettiin tekstissä avointen kysymysten vastausten kyseistä teemaa kuvaavilla lainauksilla.

3.1 Taustatiedot

Opiskelijavastausten kokonaismäärä oli 56, joista ensimmäisen vuoden opiskelijoita oli 16, toisen vuoden 18, kolmannen vuoden 16 ja neljännen vuoden 6 opiskelijaa. Ryhmän vanhimpia Saimaan ammattikorkeakoulussa oli koulutussihteereiltä saadun tiedon mukaan 112, joten vastausprosentti (56/112) oli tasan 50. Kysely keskitettiin tarkoituksella ryhmän vanhimmille, jotta aineiston koko olisi kohtuullinen käsitellä tiukalla aikataululla tehtyyn

selvitykseen. Seuraavassa kuviossa on vastaajat ryhmitelty koulutusaloittain.

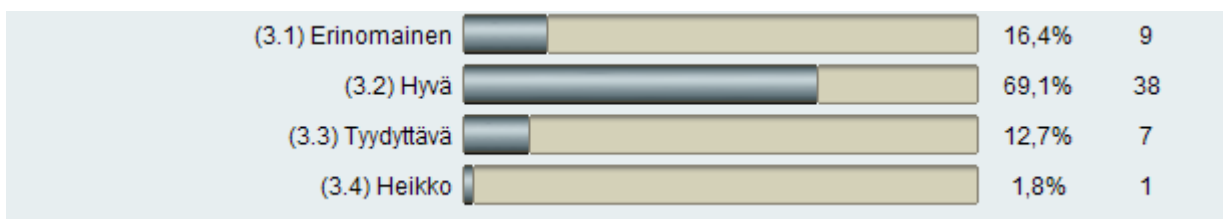
Kuvio 2. Vastaajat koulutusaloittain

3.2 Opiskelun sujuminen

Opiskelijan **motivaation** tukeminen on yksi keskeinen ohjauksessa huomioon otettavista asioista. Kriittisiä vaiheita opiskelijan opintopolulla ovat opintojen aloitusvaihe, keskivaihe ja päättövaihe. Vastaajista opiskelumotivaatiotaan tällä hetkellä erinomaisena tai hyvänä piti 85,5%. Tyydyttäväksi opiskelumotivaationsa arvioi 12,7% ja heikoksi 1,8%.

Kuvio 3. Vastaajien opiskelumotivaatio

Ensimmäisen vuoden opiskelijoista erinomaisena tai hyvänä motivaatiotaan piti 100%. Toisena opiskeluvuotena motivaatio oli erinomainen tai hyvä 77,8%:lla vastaajista ja kolmantena opiskeluvuotena 81,3%:lla. Neljäntenä opiskeluvuotena opiskelumotivaatio oli hyvä 83,3%:lla vastaajista ja heikko 16,7%:lla.

Opiskelumotivaatioon eniten vaikuttaneita tekijöitä kysyttiin myös avoimella kysymyksellä, jonka vastaukset luokiteltiin kolmeen luokkaan: yksilöön itseensä liittyvät syyt, sosiaalisen kokemuksen tekijät ja laajempiin rakenteisiin liittyvät tekijät.

Yksilöön itseensä liittyvät syyt: valmistuminen ja työelämään siirtyminen sekä onnistumiset opiskelussa.

”Aiemmat hyvät arvosanat – pärjääminen opiskelussa.”

”Tavoite valmistua ammattiin, johon on pitkään halunnut.”

”Intohimo opiskeluun, uuden oppimisen ja sen käyttämiseen. Uusien mahdollisuuksien avautuminen.”

Sosiaalisen kokemuksen tekijät: opetus- ja ohjausjärjestelyt, sosiaalinen tuki ja ilmapiiri sekä ystävät opiskeluympäristössä.

”Mukavat opettajat, kurssit ja kaverit.”

”Mahdollisuudet vaikuttaa kurssin sisältöön ja suoritustapoihin.”

”Hyvin menneet harjoittelut.”

”Ryhmähenkemme on mahtava.”

”Kannustava opiskelujen tukeminen epävarmoissa asioissa joidenkin opettajien ja ohjaajien taholta. Opintotoimisto on myös auttanut monta kertaa.”

Laajempiin rakenteisiin liittyvät tekijät: oman alan työllisyystilanne, ammatin vaihtaminen ja KELAN vaatimat opintopisteet opintotuen saamiseksi.

”Kehno työllisyystilanne alalla.”

”Henkilökohtainen motivaatio työllistyä uuteen ammattiin.”

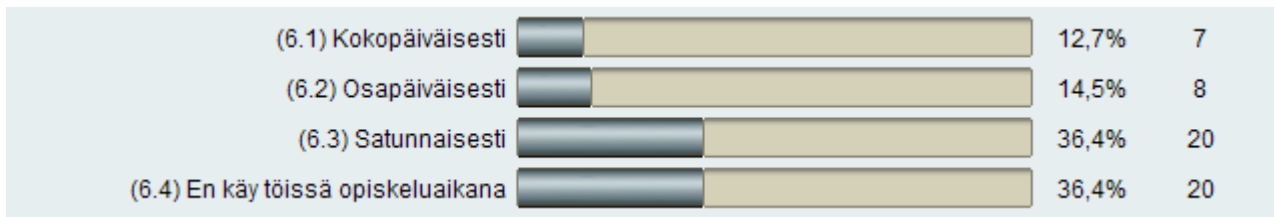
”Tavoitteena on saada tarpeeksi opintopisteitä opintotukeen.”

Lisäksi kysyttiin valmistumisen tavoiteaikataulua vuosilukuna, jolloin aikoo valmistua. Opiskeluvuodella (1-4) ei ollut merkitystä tavoitevalmistumisvuoden asettamiseen, vaan kaikki vastaajat kirjasiivat normiaikaisen valmistumisen vuosiluvun tavoitteekseen. Kevät- ja syyslukukautta ei eroteltu kysymyksessä.

Lähes kaikki opiskelijat käyvät töissä jossakin opintojensa vaiheessa. **Työssäkäynti** yleisty opintojen edetessä, mikä näkyi tässäkin aineistossa. Ensimmäisen vuoden opiskeli-

joista 60% kävi kokopäiväisesti, osapäiväisesti tai satunnaisesti töissä lukuvuoden aikana, kun neljännen vuoden opiskelijoiden vastaava luku oli 83%.

Kuvio 4. Työssäkäynti opiskeluaikana

Työssäkäynnin vaikutusta opiskeluun kysyttiin avoimella kysymyksellä, jonka vastaukset luokiteltiin kolmeen luokkaan: myönteiset ja kielteiset vaikutukset sekä ei merkitystä.

Myönteisiä vaikutuksia kuvattiin seuraavanlaisin esimerkein:

"Lisää opiskelumotivaatiota. Keskityn itselle tarpeellisimpiin alueisiin."

"Antanut lisätietoa, kun työskentely on tapahtunut samalla osa-alueella kuin opiskelu."

"Työssäkäynti mahdollistaa opiskeluni, rahantuloa elämiseen."

Kielteisiä vaikutuksia kuvattiin monisanaisemmin:

"Opiskelujen alussa oli helpompi käydä töissä. Nyt olen joutunut jättämään työt lähes kokonaan pois, jotta voin panostaa opiskeluun 100%. Ei todellakaan ole tehty helpoksi opiskelun ohella työskentelyä, vaikka opiskelijan tulot ovat minimissä ja pieni lisätienesti erittäin tarpeellinen."

"Tekee opiskelun rankemmaksi, ja aika ei tahdo riittää. Elämä rajoittuu kouluun ja työhön."

"Tottakai työ vie aikaa itsenäisiltä tehtäviltä tai opinnäytetyön tekemiseltä. Välillä työ vie voimia, jos esimerkiksi viikonloppuisin on töissä, niin ei periaatteessa tule yhtään vapaapäivää viikkoon. Tällöin voi olla väsyneempi koulussa."

Ei merkitystä vastaukset olivat lyhyitä:

"Ei mitenkään. Teen vain viikonlopputöitä."

"Ei vaikuta ainakaan vielä."

Opintojen keskeyttämistä kuluvana lukuvuotena kokonaan oli harkinnut 10,9% vastaajista ja väliaikaisesti 18,5%. Avoimella kysymyksellä pyydettiin tarkentamaan keskeyttämisaikeen syitä, jotka luokiteltiin perhe- ja taloussyihin sekä opiskeluvaikeuksiin.

Perhesyitä kuvattiin seuraavanlaisilla esimerkeillä:

”Perheeseemme syntyi lapsi, ja taloudellinen tilanne vaatisi hieman kohotusta.”

”Perheessä tapahtuneen sairastumistapauksen vuoksi.”

Taloussyyt mainittiin hyvin konkreettisesti:

”Todella huono taloudellinen tilanne, ei rahaa maksaa laskuja/syödä.”

”Vaikea sovittaa yhteen työtä ja koulua. Opintotukea en saa enää ollenkaan, joten töitä on pakko tehdä.”

Opiskeluvaikeudet ilmenivät suoriutumispaineina ja motivaation laskuna:

”Kun joku tentti ei ole useista yrityksistä huolimatta mennyt läpi, silloin ketuttaa kovasti.”

”Olen harkinnut vaihtavani koulutusala. Ei tunnu oikein omalta jutulta.”

3.3 Tuen ja ohjauksen tarpeet opiskelun ohjaukseen

Opintojen ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija integroituu oppimisympäristönsä jäseneksi ja toimii oppimisympäristön aktiivisena jäsenenä, kehittää osaamistaan ja oppimistaitojaan, suunnittelee ajankäyttöään ja opintojaan, toteuttaa opinnot tavoitteellisesti sekä toimii oma-aloitteisesti ja vastuullisesti.

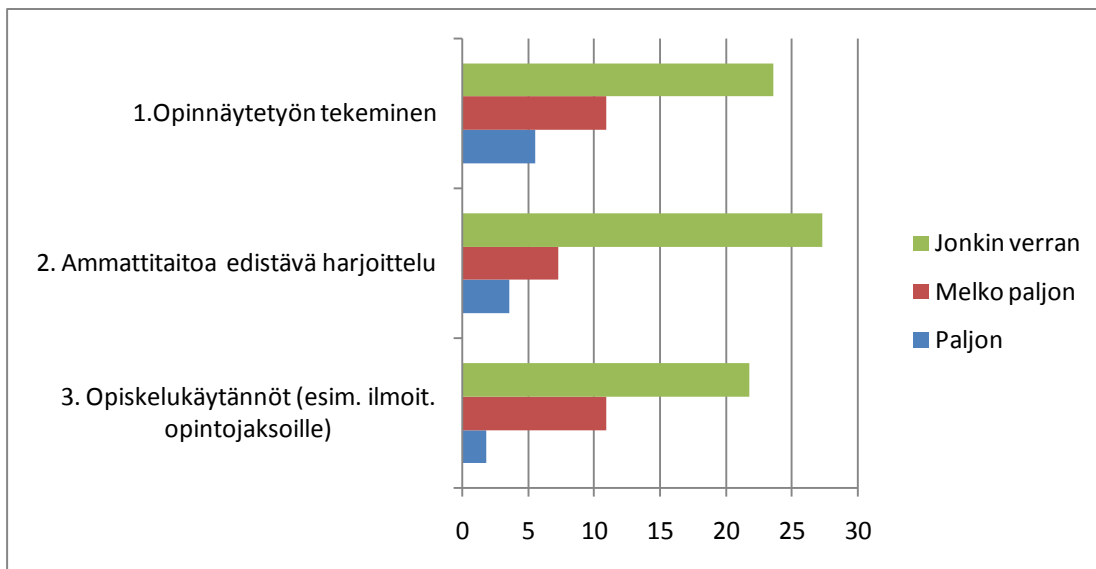
Opintojen ohjaustarvetta tarkentaneen avoimen kysymyksen kommentteja (Kuvio 5):

”Opinnäytetyön aiheen valinta oli vaikeaa.”

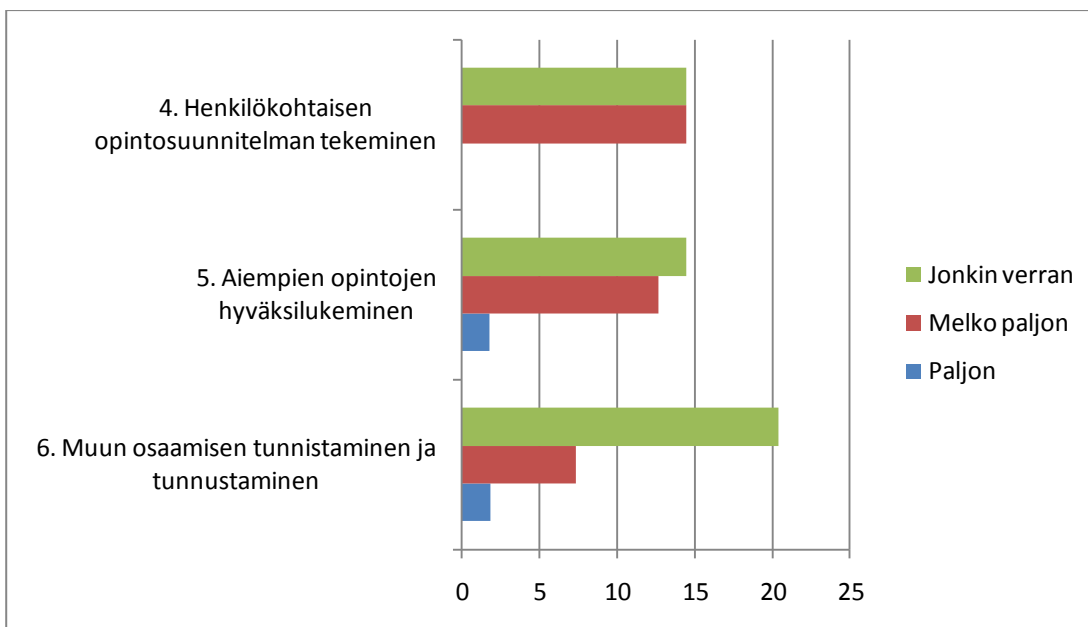
”Harjoittelupaikan etsintä: kannustamista ja käytännön hakuohjeita työpaikan nimitietojen lisäksi.”

”Opintoaikataulut tulevat saataville usein aivan viime tipassa. Ilmoittauduttava pikaisesti. Ei ole riittävästi etukäteistietoa kurssien sisällöstä.”

Kuvio 5. Eniten tukea vaatineet opiskelun osa-alueet 1-3

Kuvio 6. Eniten tukea vaatineet opiskelun osa-alueet 4-6

Opintojen ohjaustarvetta tarkentaneen avoimen kysymyksen kommentteja (Kuvio 6):

”En ole vielä käynyt kehityskeskustelussa. Odotan sitä. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa ei ole vielä tehty. Olisin kaivannut tukea kurssien valinnassa.”

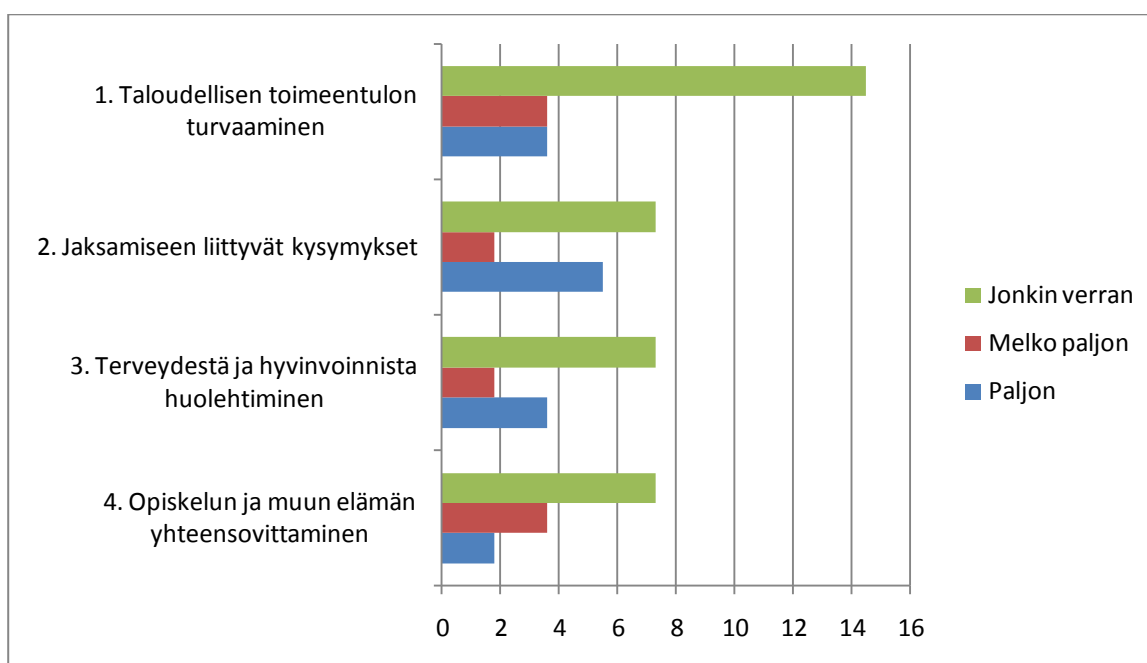
”Mitä aineita voisi saada hyväksiluetuksi? Koulutuspäällikön kanssa kävimme läpi aikaisempia opiskeluja, mikä oli todella hyvä.”

”Oman ammattialan ohjaaja on ollut tosi huonosti tavoitettavissa. Sähköpostiin ei ole saanut vastauksia kuin vasta jopa kuukauden päästä. Muutenkin se tunne, ettei ohjaaja ole kiinnostunut.”

3.4 Muut tuen ja ohjauksen tarpeet

Opintojen ohjauksen tavoitteena on opiskelijan toimintakyvyn, elämänhallintataitojen, itsetuntemuksen, itseluottamuksen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin edistyminen ja vahvistuminen.

Kuvio 7. Keskusteluavun tarve opiskeluajan henkilökohtaisen elämän kysymyksiin

Keskusteluavun tarvetta opiskeluajan henkilökohtaisen elämän kysymyksiin tarkentaneen avoimen kysymyksen kommentteja (Kuvio 7):

”Jatkuva koulustressi vaikuttaa arkeen myös koulun ulkopuolella.”

”Kuinka selvitä tästä kaikesta yksin? Siitä olisi hyvä keskustella avoimesti koulussa, koska kaikki sen käyvät läpi jossain vaiheessa: talous – raha, laina?, koulu – paineet, tentit, tehtävät? Kuinka karsia ns. ei niin tärkeät tehtävät, koska kaikkea ei pysty millään hoitamaan. Oma henkilökohtainen elämä – sosiaaliset suhteet, perhe? Kuinka pitää koko homma kasassa... ei helppo homma kenelläkään. Kuinka muut ovat siitä selvinneet – tarinoita, vinkkejä!”

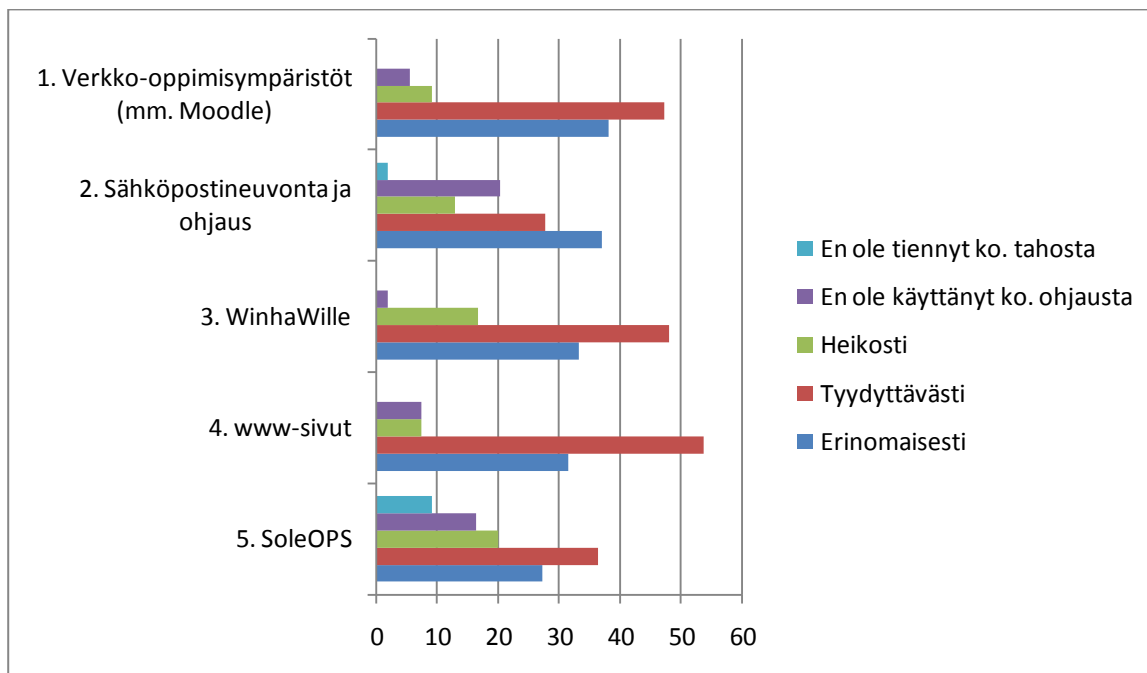
”Kouluterveydenhuollon mahdollisuuksista enemmän tietoa. Korvaa lähes työterveyshuollon, jos olet työttömänä opiskelijana. Opiskeluterveyden systeemi vaikuttaa sekavalta.”

3.5 Tyytyväisyys saatuun ohjaukseen ja kehittämisajatukset

Saimaan ammattikorkeakoulun käsikirjassa (2010, 39) todetaan näin: ”Ohjaukseen panostetaan muun muassa opintojen viivästymisen ja keskeyttämisen ehkäisemiseksi, mutta myös opiskelijoiden ammatillisen osaamisen edistämiseksi. Lisäksi hyvin toteutetulla opiskelijan ohjauksella tunnistetaan jo varhaisessa vaiheessa opintojen viivästymiseen ja huonoon opintomenestykseen johtavat, usein hyvin henkilökohtaisetkin, syyt.”

Kyselyssä opiskelijat arvioivat tiettyjen ohjaus- ja neuvontatapojen (Liite 1) vastaavuutta omiin ohjaustarpeisiinsa. Sähköinen neuvonta ja ohjaus, keskeisistä tukipalveluista esimerkeiksi: opintotoimisto, kirjasto- ja tietopalvelut sekä KV-toimisto, opettaja- ja opiskelijatuutorointi sekä koulutuspäällikön antama ohjaus ja erilaiset ohjauskeskustelut valittiin seuraaviin kuvioihin 8-11 edustamaan opiskelijoiden näkemyksiä tyytyväisyydestä saatuun ohjaukseen. Kuviossa 12 on opiskelijoiden kokonaisarvio saadusta ohjauksesta.

Kuvio 8. Sähköinen neuvonta ja ohjaus

Sähköiseen neuvontaan ja ohjaukseen oltiin kokonaisuutena melko tyytyväisiä. Verkko-oppimisympäristöjä (mm. Moodle) piti erinomaisena tai tyydyttävänä 85,5%. Samoin www-

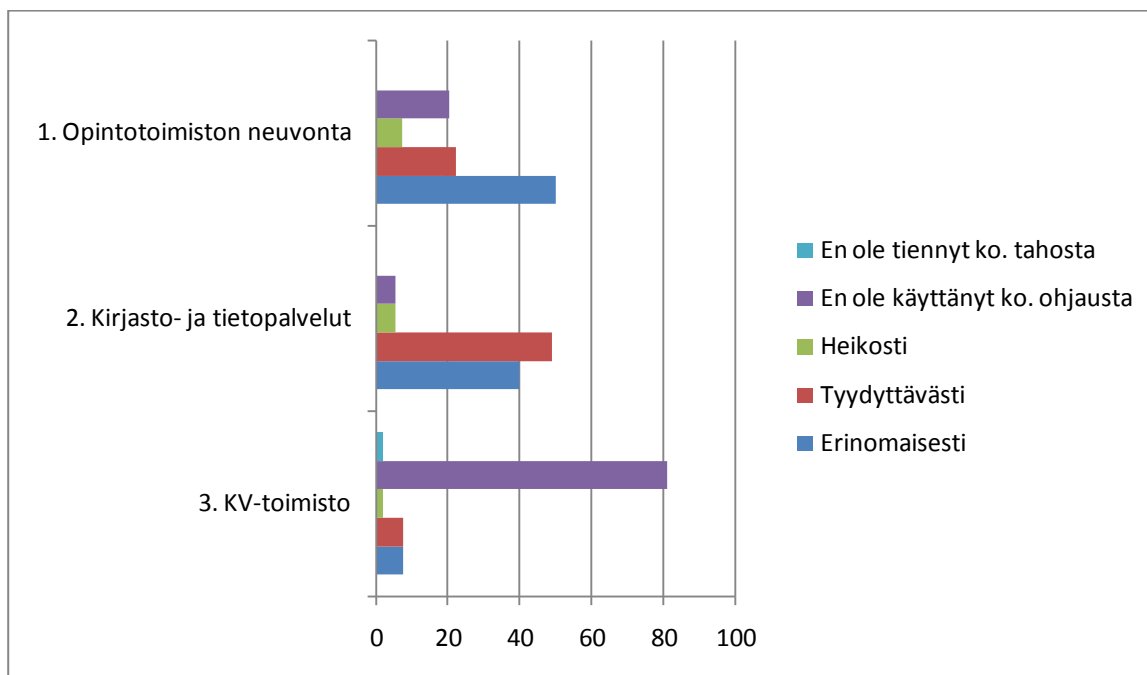
sivut arvioi 85,2% opiskelijoista erinomaisiksi tai tyydyttäväiksi. Myös WinhaWille vastasi ohjaustarpeisiin 81,4%:sti erinomaisesti tai tyydyttävästi. Heikosti ohjaustarpeita vastannut luku 20% oli suurin SoleOPSin kohdalla. Hieman yllättävää oli se, että 20,4% opiskelijoista vastasi, etteivät he ole käyttäneet sähköpostineuvontaa ja ohjausta.

Kehitettävää:

”Verkossa tapahtuvaa ohjausta/toimintaa selkeämmäksi. Nyt on ”liikaa” erilaisia alustoja: Moodle, SoleOps, Winha Wille...”

”Kursseille ilmoittautuminen on edelleen hankalaa, ja kukaan ei oikeastaan tiedä, miten sen tulee tapahtua. Tarvitseeko kaiken tapahtua netin kautta?”

Kuvio 9. Keskeisiä tukipalveluita

Opintotoimiston asiantuntevaa palvelua piti erinomaisena 50% ja tyydyttävänä 22,2% vastanneista. Kirjasto- ja tietopalvelut arvioi erinomaisiksi 40% ja tyydyttäväiksi 49,1% vastaajista. KV-toimiston ohjauspalveluja ei ollut tarvinnut 81,1% opiskelijoista, mutta niitä käyttäneet pitivät palvelua erinomaisena tai tyydyttävänä.

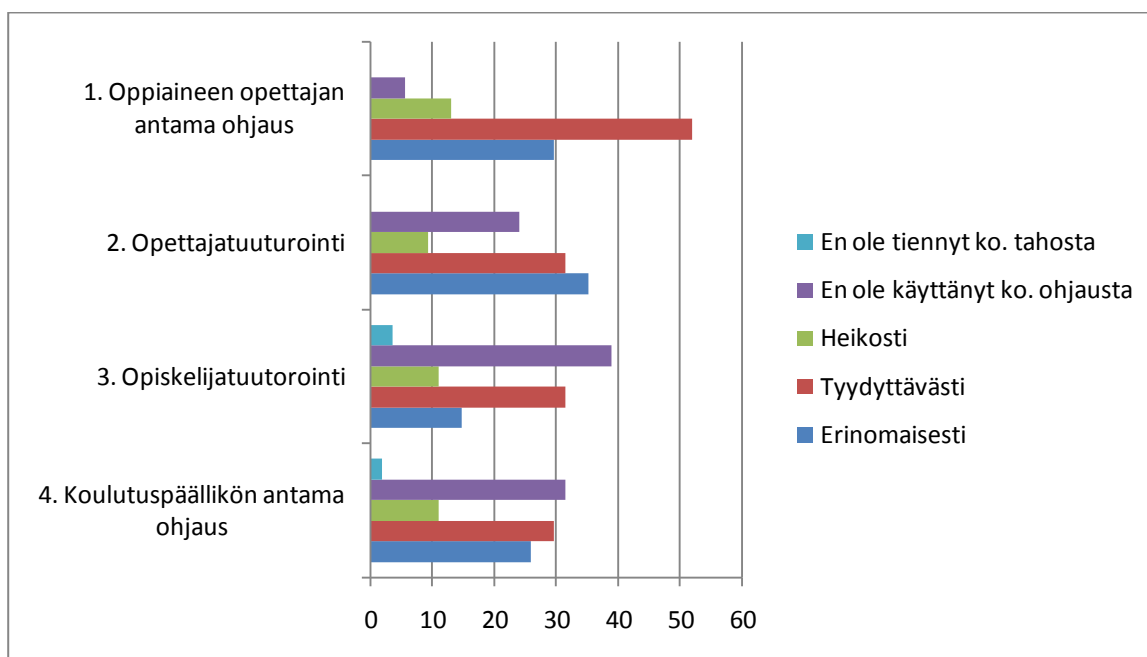
Kehitettävää:

”Opintotoimistossa pitäisi ehdottomasti olla enemmän ihmisiä töissä.”

Opiskelijoiden ammatillisen kasvun ohjaus perustuu opettajien ja opettajatuutoreiden toimintaan. Opettajien opiskelijoille antama ohjaus ja tuki osaamisen kehittymiseen hankkeissa ja opintojaksojen oppimisprosesseissa on merkittävää. Opiskelijakunta SAIKON kouluttamat opiskelijatuutorit ohjaavat ja opastavat toisia opiskelijoita opintojen eri vaiheissa. Uusi opiskelija tapaa oman ryhmänsä vertaistuutorit jo yleensä ensimmäisenä opiskelupäivänä.

Koulutuspäällikkö vastaa koulutusohjelman tavoitteista, opetuksesta, opiskelijoiden ohjauksen toteuttamisesta sekä koulutusohjelman kehittämisestä. Koulutuspäällikkö hyväksyy muualla suoritettut/suoritettavat hyväksi luettavat tutkintoon sisällytettävät opinnot. Eri koulutusohjelmilla muun muassa koosta riippuen voi olla omia käytänteitä koulutuspäällikön antaman opintojen ohjauksen sisällöissä esimerkiksi vaikka siirto-opiskelijoiden ja KV-vaihtoon lähtevien opiskelijoiden ohjauksessa, joissa voi toimia myös koulutuspäällikön valtuuttama henkilö.

Kuvio 10. Oppiaineen opettajat, opettaja- ja opiskelijatuutorit sekä koulutuspäälliköt

Aineistossa opiskelijoista 81,5% piti oppiaineen opettajan antamaa ohjausta erinomaisena tai tyydyttävänä. Opettajatuutorointi arvioitiin 66,7%:sti erinomaisesti tai tyydyttävästi omia ohjaustarpeita vastaavaksi. Opiskelijatuutorointi sai erinomaisen tai tyydyttävän arvion 46,6%:lta vastaajista. Hieman yllättävää oli, ettei 38,9 % opiskelijoista ollut käyttänyt opis-

kelijatuutorointia, ja 3,7% vastasi, ettei tiennyt ko. tahosta. Koulutuspäällikön antamaa ohjausta piti erinomaisena tai tyydyttävänä 55,5% vastaajista.

Kehitettävää:

"Lisää päteviä ja innostavia opettajia. Kaikesta opiskeltavasta voi saada mielenkiintoista. Opettaja on keskeinen motivoija."

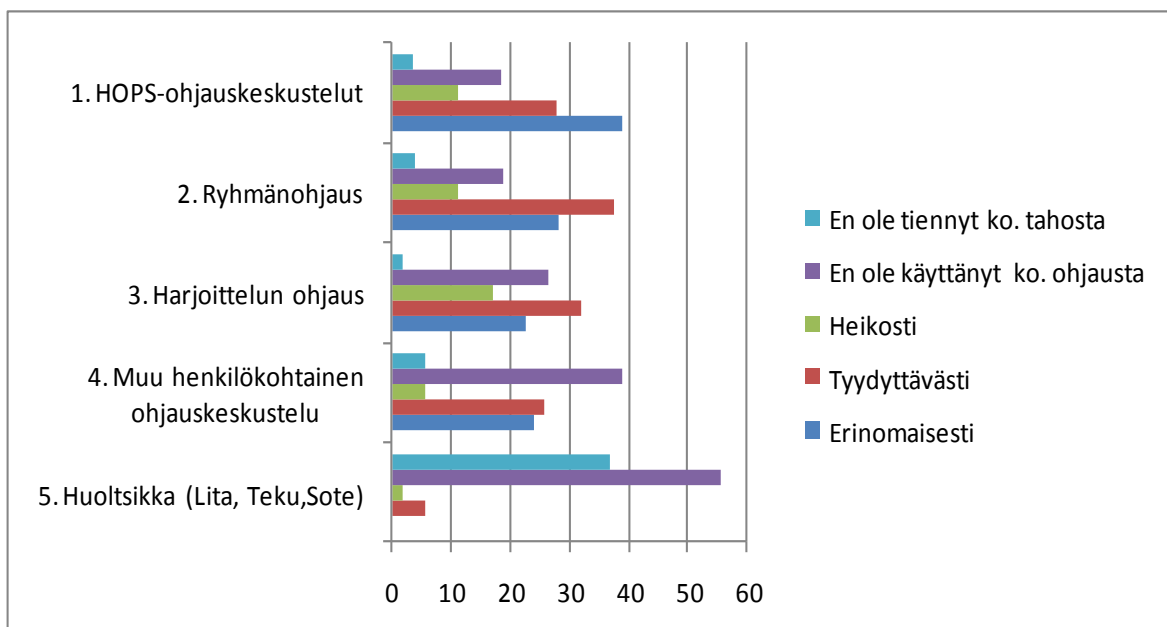
"Tehtävien antoon olisi kiinnitettävä enemmän huomiota. Joskus hieman epäselvää, mitä oli tarkoitus tehdä ja missä laajuudessa."

"Opettajatuutorin toivoisin tulevan, ohjaavan ja neuvovan hänelle kuuluvan ryhmän jäseniä aktiivisesti. Tuntuu jäävän liikaa luokan vanhimman harteille nämä asiat, mikä johtaa taas siihen, ettei pian kukaan suostu toimimaan luokan vanhimpana ilman palkkaa. "

"Tuutoropettaja ei yksinkertaisesti ehdi, mikä on ymmärrettävää, kun on samaan aikaan koulutuspäällikön tehtävät."

"Opiskelijatuutoritoimintaa pitäisi tehdä näkyvämmäksi, ja opiskelijakunnan järjestämistä tilaisuuksista voisi infota myös täällä Imatralla enemmän."

Kuvio 11. Erilaiset ohjauskeskustelut

HOPS-ohjauskeskustelut on tarkoitus käydä systemaattisesti jokaisen opiskelijan kanssa lukuvuosittain ja lisäksi aina tarpeen mukaan. Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan erityisesti aikaisemmin hankittu osaaminen (AHOT= aikaisemmin

hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen). Tällä tarkoitetaan niiden käytäntöjen kokonaisuutta, jotka mahdollistavat oppijan aikaisemmin suorittamien opintojen sekä muualla kuin muodollisessa koulutuksessa hankitun osaamisen hyväksymisen osaksi opintoja ja tutkintoa (Koulutuksen käsikirja 2010, 43). HOPS-ohjauskeskusteluita erinomaisina tai tyydyttävinä piti 66,7%. Yllättävää oli, että peräti 18,4% opiskelijoista vastasi, ettei ollut käyttänyt ko. ohjausta ja 3,7% vastasi, ettei tiennyt ko. ohjauksesta. Eri yksiköissä on mahdollisesti erilaisia käytäntöjä, mutta HOPS-ohjauskeskustelut ovat välttämättömiä mielekkään opintopolun rakentamiseksi ja ehdottomasti ne ovat opiskelijan oikeus.

Kehitettävää:

”Enemmän henkilökohtaista aikaa kasvokkain tapahtuvalle ohjaukselle ja oppimis tavoitteiden pohdintaan.”

Ryhmäohjauksessa toteutuvat ohjauksen perusannit: ryhmäohjauksessa osallistujina olevat yksilöt saavat tilaa ja aikaa selventää omia elämänsä tilanteita ja kysymyksiään sekä ryhmän että ohjaajan toimiessa ohjauksen varantoina ja resursseina. Samalla ryhmäohjauksessa todentuvat tietyt ryhmän peruselementit: yhteiset tavoitteet ja intressit, yhteiset normit, ryhmään kuulumisen kokemus, ryhmän palkitsevuus ja vuorovaikutteisuus. Ryhmäohjaus jaetaan yleisesti kehityksellisiä tavoitteita palvelevaan ryhmäohjaukseen ja kriisien hoitoon tähtäävään ryhmäohjaukseen. Ryhmäohjaus voi toimia jatko-opintoihin ohjaamisessa, opiskelutaitojen ohjauksessa, henkilökohtaisen kasvun tukemisessa sekä ammatillisen suuntautumisen ohjauksessa. (Vanhalakka-Ruoho 2004, 139-142.) Ryhmäohjauksen arvioi 66,7% vastanneen ohjaustarpeitaan erinomaisesti tai tyydyttävästi.

Kehitettävää:

”Kaikkien eri ammattialojen ohjaajien pitäisi olla aktiivisia oman ryhmänsä ohjaamisessa. Kurjaa katsoa vierestä, kun toisen ammattialan opiskelijat saavat koko ajan sähköpostia ja vinkkejä ohjaajaltaan, ja omalta ei saa edes pyydettyä!”

”Ryhmäohjaajan tunteja voisi olla useammin. Tänä syksynä varattu 2 aikaa siihen, mikä on mielestäni liian vähän. Niitä voisi olla 3-4 kertaa lukukaudessa 1-1,5 kuukauden välein tai ainakin pitäisi olla tiedossa aika, jolloin ryhmäohjaajan tavoittaisi.”

Kun **harjoittelun ohjaus** onnistuu, se kehittää opiskelijan osaamisen lisäksi myös harjoittelupaikan ja koulutusyksikön osaamista. Ohjauksen hyvä resursointi, opiskelijan osaami-

sen ja tavoitteiden huomioiminen sekä koulutusyksikössä että työpaikalla ovat tärkeitä. Ammattikorkeakouluopetuksessa harjoittelua ohjaavien opettajien työpaikkakäynnit ylläpitävät toimivia työelämäyhteyksiä ja vahvistavat opetustyön substanssiosaamista tietojen päivittyessä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Harjoittelun ohjausta arvioi 54,7% erinomaiseksi tai tyydyttäväksi. Yllättävää oli, että 26,4% vastasi, ettei ollut käyttänyt ko. ohjausta.

Kehitettävää:

"Harjoitteluvaatimukset ja tavoitteet pitäisi olla selkeämmät. Miten liittää ne teoreettisiin opintoihin? Harjoittelun ohjaukseen aktiivisuutta!"

Muu henkilökohtainen ohjauskeskustelu oli vastannut erinomaisesti tai tyydyttävästi 50%:sti opiskelijoiden ohjaustarpeita. Tämän tyyppisessä ohjauksessa nousee tyypillisesti esiin keskusteluavun tarve opiskeluajan henkilökohtaisen elämän kysymyksiin. Ohjauskeskustelu ei ole arkikeskustelun tapaan etenevää keskustelua, vaan se jäsentyy erilaisiin vaiheisiin. Ohjauskeskustelu on aina päämääräsuuntautunutta, ja keskustelun osapuolet pyrkivät aina tiettyihin tavoitteisiin. Ohjauskeskustelut muodostavat aina ohjausprosessin, jonka edistämiseksi kannattaa keskittyä ohjauksen alun painottamiseen, ohjausprosessin kuljettamiseen ja ajankäyttöön.

Saimaan ammattikorkeakoulussa toimii liiketalouden, tekniikan ja sosiaali- ja terveystieteiden koulutusaloilla ns. **Huoltsikka-ryhmä**, joka kokoontuu kerran kuukaudessa tai tarvittaessa ratkomaan yhdessä opiskelijan kanssa oppimisvaikeuksien syitä tai muita opintomenestykseen ja motivaatioon liittyviä ongelmia. Huoltsikkaan kuuluu alan ammattilaisia opiskeluterveydestä sekä ne koulutusalan opettajatuutorit, joiden opiskelijasta kulloinkin on kyse. Huoltsikkaa oli käyttänyt vain 7,5% vastaajista, ja se oli vastannut ohjaustarpeita tyydyttävästi.

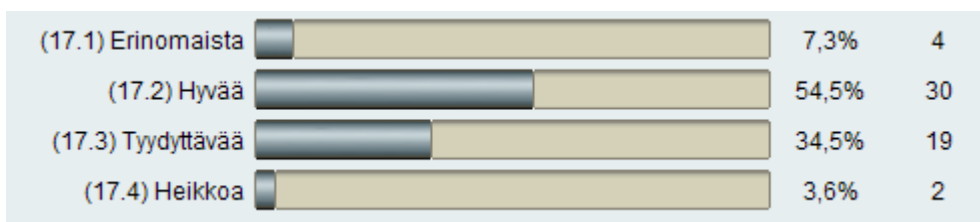
Kehitettävää:

"Tarvittaisiin mahdollisuutta käsitellä oman jaksamisen keinoja myös oppilaitoksen tarjoamana psyykkisesti kuormittavissa tilanteissa."

"Ehkä olisi parempi, jos olisi täysin opintojen ohjaukseen keskittynyt "opo", kenen luona voisi näitä asioita selvittää, ja jolla olisi tietotaito."

”Opintojen ohjaustehtävät tietyille vastuuhenkilöille, joilla varmasti riittää aikaa kyseisen vastualueen kunnolla hoitamiseen.”

Kuvio 12. Kokonaisarvio saadusta ohjauksesta

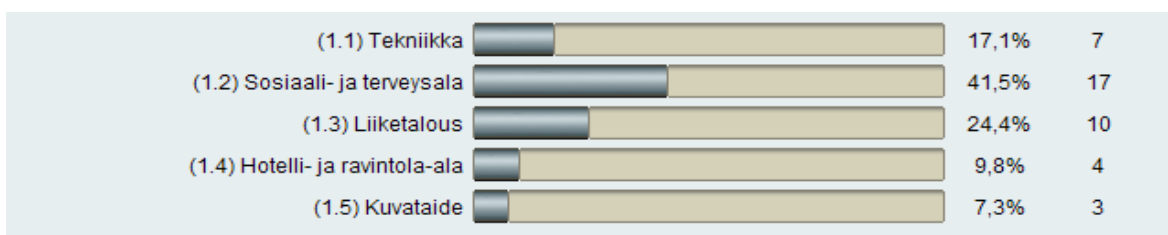
4 KYSELY OPETTAJATUUTOREILLE JA KOULUTUSPÄÄLLIKÖILLE

Opetushenkilöstön näkemyksiä koottiin Webropol-kyselyllä opinto-ohjauksen resursoinnista, opettajatuutorin ohjaustyöosaamisesta, haasteellisista ohjaustilanteista sekä ohjauksen hyödyistä ja opiskelijan ohjauksen keskeisten tavoitteiden toteutumisesta ja ohjauksen kehittämisaajatuksista. Osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä ja osa täydentäviä avoimia kysymyksiä (Liite 2). Kysely lähetettiin jakoon sähköpostiin linkitettynä koulutuspäälliköille itselleen vastattavaksi ja heidän kauttaan oman koulutusohjelman opettajille. Opettajien äänen kuuluvuutta vahvistettiin tekstissä avointen kysymysten vastausten kyseistä teemaa kuvaavilla lainauksilla.

4.1 Taustatiedot

Opetushenkilöstön vastausten kokonaismäärä oli 41. Opetustyövuosia alle 5 vuotta oli 22,5%:lla vastaajista ja yli 5 vuotta 77,5%:lla. Opettajatuutoreita Saimaan ammattikorkeakoulussa oli koulutussihteereiltä saadun tiedon mukaan 94. Osa koulutuspäälliköistä (11) toimii myös opettajatuutoreina. Vastausprosentti 44 laskettiin opettajatuutorluvusta (41/94).

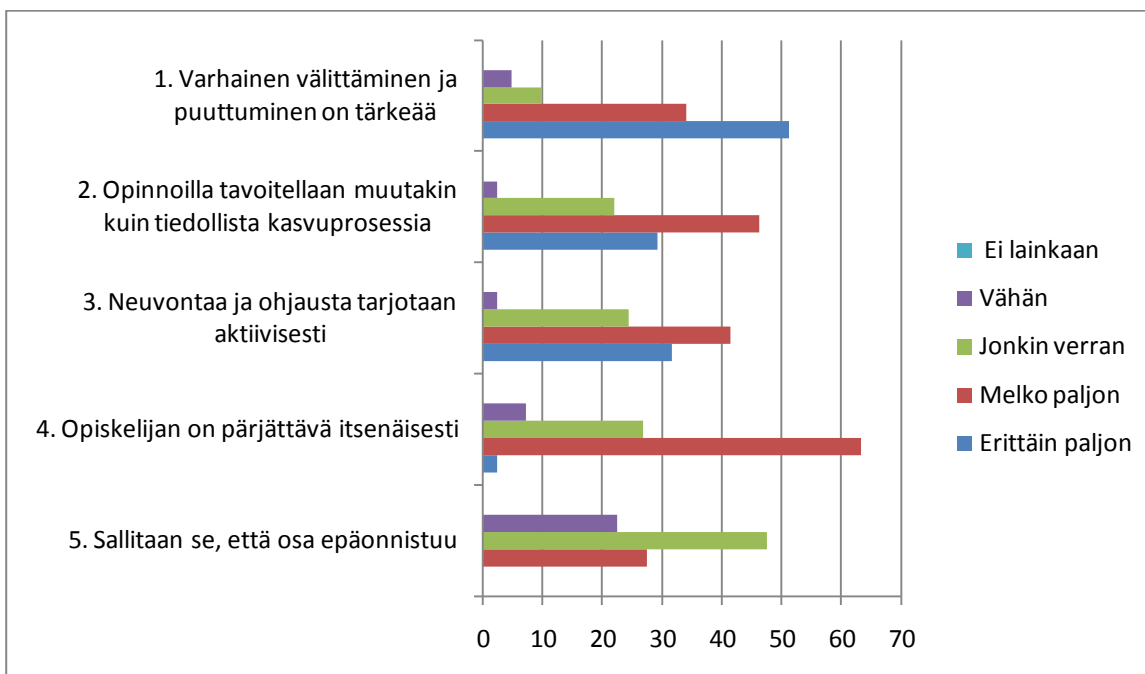
Kuvio 13. Vastaajat koulutusaloittain

4.2 Opinto-ohjauksen saatavuus ja resurssit

Ohjauksen kansallinen ja kansainvälinen toimintaympäristö muuttuu kiihtyvällä vauhdilla. Elämänkulkujen yksilöllistyminen ja valinnaisuuden lisääntyminen, väestön ikääntyminen, osaamispääoman keskittyminen suuriin kaupunkeihin, työmarkkinoiden rakenteelliset muutokset, globalisaatio ja monikulttuuristuminen tuovat ohjauksen kenttään jatkuvasti uusia haasteita. Haasteisiin vastaaminen edellyttää eri toimijoiden määrätietoista yhteistyötä valtakunnallisella, alueellisella ja paikallistasolla. Opintojen ohjaustehtävissä toimivien opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä opiskelijatuutoreiden koulutusta tulee kehittää ja resursoida riittävästi.

Kuvio 14. Oppilaitoksen ohjauksen asenteet ja arvot

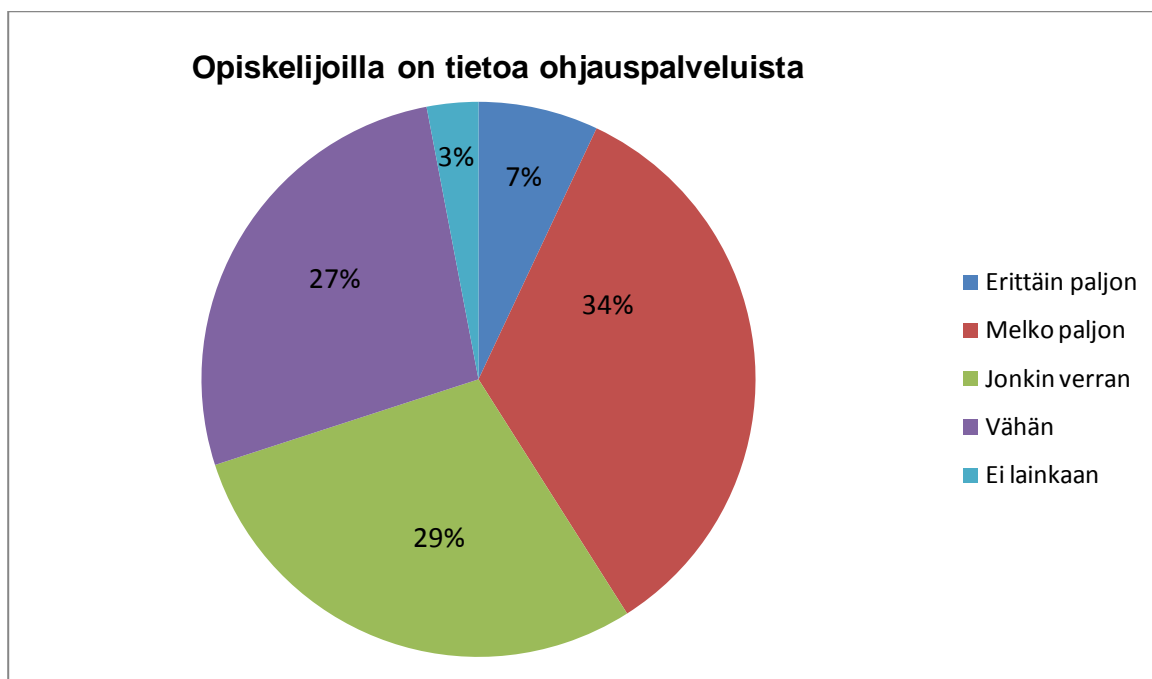

Varhaista välittämistä ja puuttumista piti erittäin tai melko paljon tärkeänä 85,3% opetushenkilöstöstä. Vastaajista erittäin tai melko paljon 75,6% arvioi ammattikorkeakouluopinnoilla tavoiteltavan muutakin kuin tiedollista kasvuprosessia. Neuvontaa, ohjausta ja tukea tarjottiin aktiivisesti 73,2%:n mielestä erittäin tai melko paljon. Vain 27,5% arvioi erittäin tai melko paljon sallittavan sen, että osa epäonnistuu opinnoissa. Kuitenkin 65,8% oli erittäin tai melko paljon sitä mieltä, että opiskelijan on pärjättävä itsenäisesti. Kokonaisuudessaan vastaajien arvo- ja asenneilmapiiri oli hyvin ohjausmyönteinen, mikä on otollinen maaperä ohjauksen osaamisen vahvistamiselle oppilaitoksessa.

Ammattikorkeakouluopiskelu edellyttää opiskelijalta aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta opinnoissa, mikä ei kuitenkaan voi tarkoittaa yksin ohjautuvuutta. Itseohjautuva opiskelija toimii oma-aloitteisesti ja tehokkaasti, ottaa vastuuta opinnoistaan, asettaa tavoitteita, valitsee ja suunnittelee. Opiskelija seuraa oman ajattelun ja tietotaitonsa kehittymistä sekä etsii uusia tapoja tehostaa oppimistaan. Opiskelijan vastuu omasta oppimisprosessista ei vähennä ammattikorkeakoulun velvollisuuksia ja tehtäviä. Riittävän opintojen ohjauksen järjestäminen mahdollistaa sen, että opiskelija voi rakentaa itselleen oman elinikäisen oppimisen ja työelämän kannalta mielekkään tutkinnon.

Opetushenkilöstöltä pyydettiin arviota ohjauksesta oppilaitoksen toimintamuotona, jolloin selkeästi nousi esiin hyvä opettajatuutorjärjestelmä, jota 75% piti hyvin toimivana. Samalla kuitenkin vastattiin 78,1%:sti, ettei opiskelijoilla ollut mahdollisuutta saada riittävästi tarvitsemaansa henkilökohtaista ohjausta. Lisäksi huomionarvoista oli se, että 56,1%:n mielestä opiskelijat olivat vain jonkin verran tai vähän selvillä ohjauksen työnjaosta ja ohjauspalvelujen saatavuudesta oppilaitoksessa, mikä on kuvattu seuraavassa kuviossa.

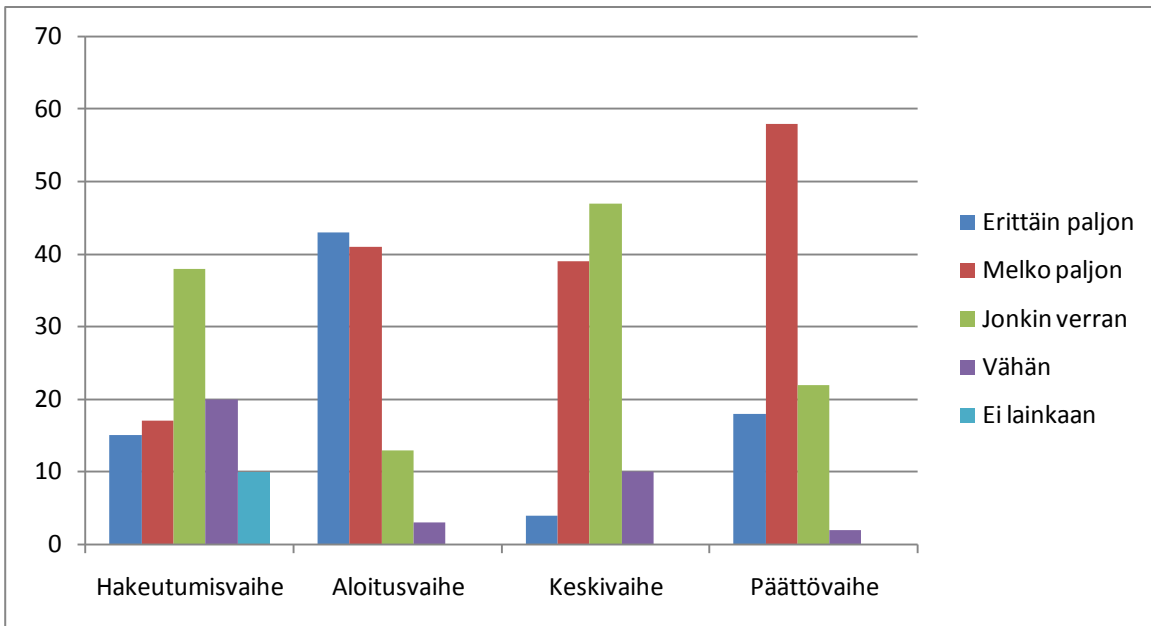
Kuvio 15. Tieto ohjauspalveluiden saatavuudesta

Kehitettävää:

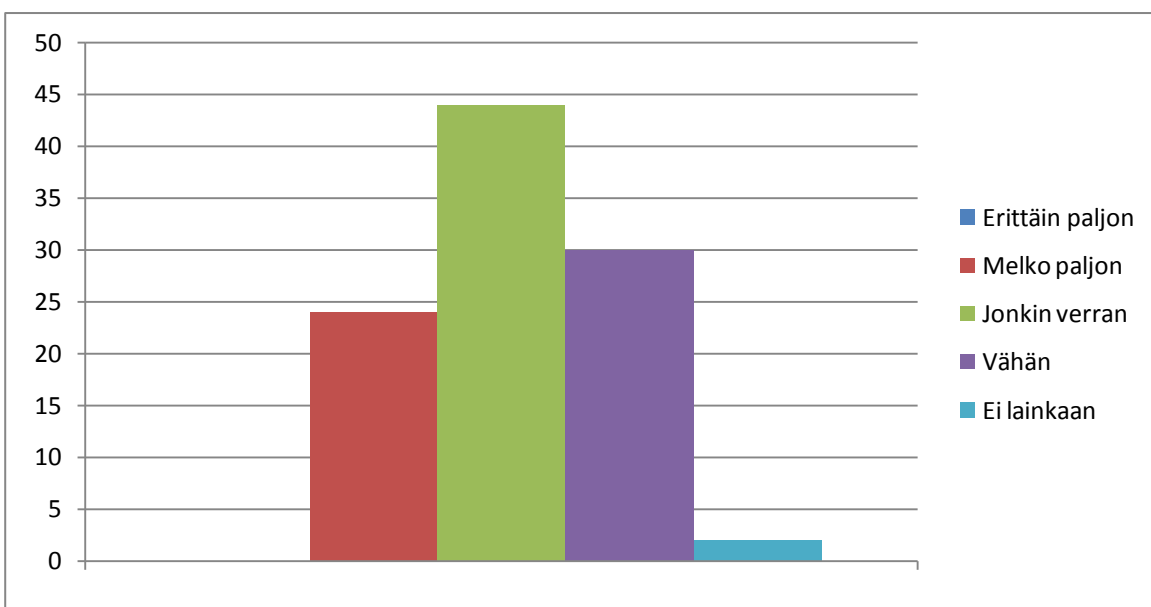
”Opettajatuutoreiden tueksi päätoimiset opinto-ohjaajat eri koulutusaloille ja selkeän opinto-ohjaussuunnitelman rakentaminen opiskelijan opintopolulle työnjako- ja tehtävät kuvaten.”

Kuvio 16. Ohjausresurssin painottuminen

Ohjausresurssin painottuminen opintojen alkuun erittäin tai melko paljon 85,4%:sti on perusteltua, sillä ammattikorkeakouluopintojen alkaessa on tärkeää välittää merkittävää perustietoa opiskelusta ja oppilaitosyhteisöstä. Selkeästi myös opintojen päättövaiheessa näkyy ohjauksen painottuminen erittäin tai melko paljon 75%:sti. Opintojen keskivaiheen ohjausta ei pitäisi unohtaa, koska opiskelijat tekevät silloin monia tärkeitä valintoja opinnoissaan.

Kuvio 17. Ohjaukseen käytettävä aika

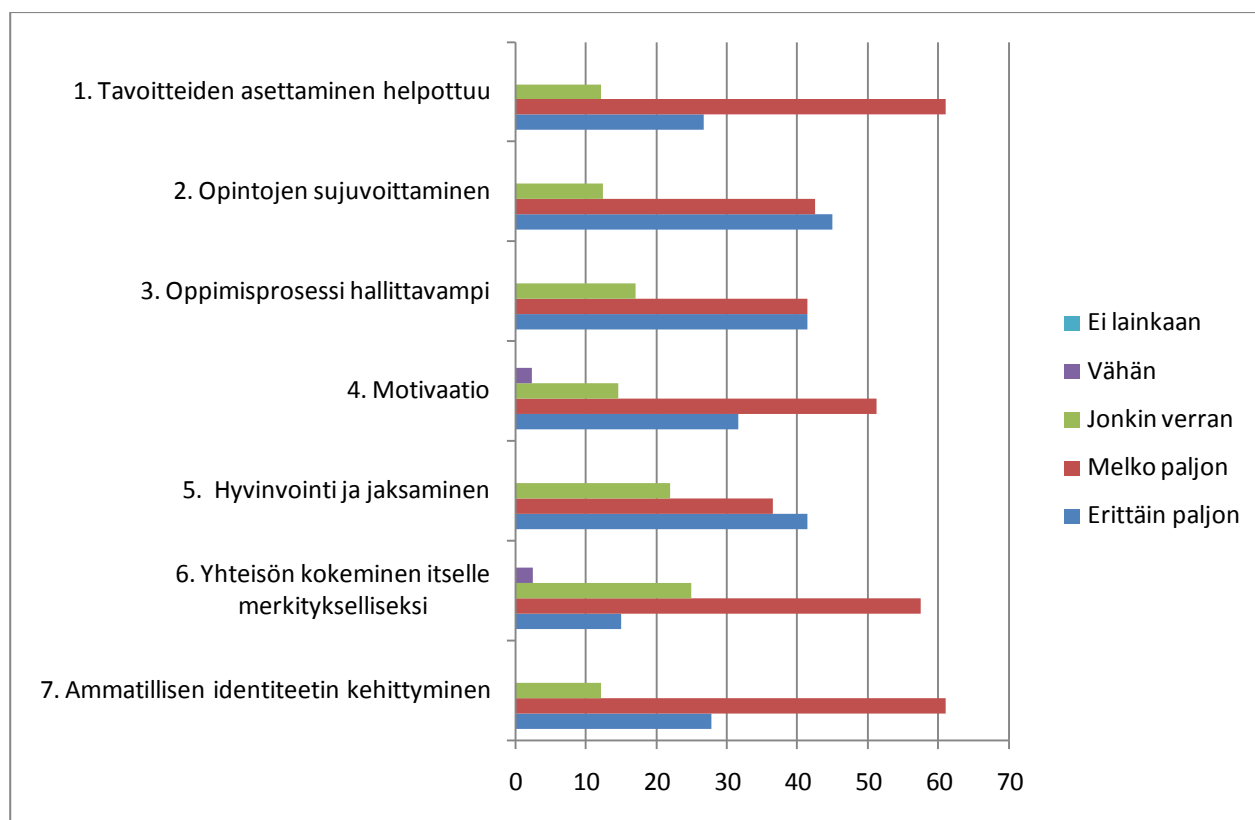

Opettajatuutorin opiskelija- ja ryhmäkohtainen ohjausresurssi on yhteensä 3 tuntia luku- vuodessa. Normiaika+1 vuosi (= opiskelijalla on oikeus käyttää opintoihinsa yksi lisävuosi) ja yliaikaisten opiskelijoiden ohjaukseen ei ole ohjausresurssia. Resurssit ovat käytännös- sä erittäin pienet ja riittämättömät, minkä opetushenkilöstö nosti selkeästi esiin vastauksis- saan. Ei lainkaan, vähän tai jonkin verran riittävästi aikaa henkilökohtaiseen ohjaukseen oli 80,5%:n näkemys ohjausresurssista (Kuvio 17).

Kehitettävää:

”Resurssit vastamaan tuutoropettajan todellista työmäärää. Tuutoropettaja on ensisijainen ohjaaja ja opiskelijan tuki. Jos ohjaajan keinot eivät riitä, niin sitten sujuva ohjaaminen oi- keiden ammattilaisten luo: psykologi, psykiatri, terapia tms. ostopalveluna.”

Kuvio 18. Ohjauksen hyödyt

Ohjauksen hyödyistä kolmena suurimpana pidettiin tavoitteiden asettamisen helpottumista erittäin tai melko paljon 87,8%, opintojen sujuvoitumista erittäin tai melko paljon 87,5% sekä oppimisprosessin näkyvämmäksi ja hallittavammaksi tulemistä erittäin tai melko paljon 83%. Tärkeää oli myös se, että ohjauksen hyötynä nähtiin hyvinvoinnin ja jaksamisen pa- raneminen erittäin tai melko paljon 70,7%.

Kuvio 19. Hyvinvointi ja jaksaminen ohjauksen hyötynä

Kommentti ohjauksen toimivuuteen:

”Uskon, että ohjaus toimii suhteellisen hyvin tällä hetkellä ainoastaan siksi, että opettajat omaa kiltteyttään tekevät ohjausta omalla ajalla sekä pystyvät ratkomaan ongelmia myös omaan intuitioonsa tukeutuen. Pitää vain muistaa, että tuo aika on aina jostain toisesta pois ja että puoskarointi opiskelijan asioiden selvittelyssä on äärimmäisen kuluttavaa, kun siihen ei ole ihan oikeaa osaamista. Ohjaustyö lankeaa opettajatuutorille koulutusta, osaamista tai kiinnostusta kysymättä. Opiskelijat ovat näin eriarvoisessa asemassa, koska opettajatuutorit ovat varustettu eri ominaisuuksilla sekä koulutusohjelmien OPSien tuntemus on eri tasoilla. Tähän tarvitaan siis keskittämistä sekä koulutusta.”

4.3 Opettajatuutorin osaamisalueet ohjaustyössä

Opettajatuutori on opiskelijan keskeinen ohjaushenkilö. Opiskelijalla on opintopolulla useita muitakin ohjaajia – itse asiassa koko henkilökunta ohjaa. Koulutusohjelman koulutuspäällikkö vastaa koulutusohjelmastaan ja myös opiskelijoiden ohjaamisesta. Koulutussihiteereiltä ja opintotoimistosta opiskelija saa neuvoja ja ohjausta. Alkuvaiheen opintojen jälkeen opiskelijaa ohjaavat myös harjoittelun ja opinnäytetyön ohjaajat.

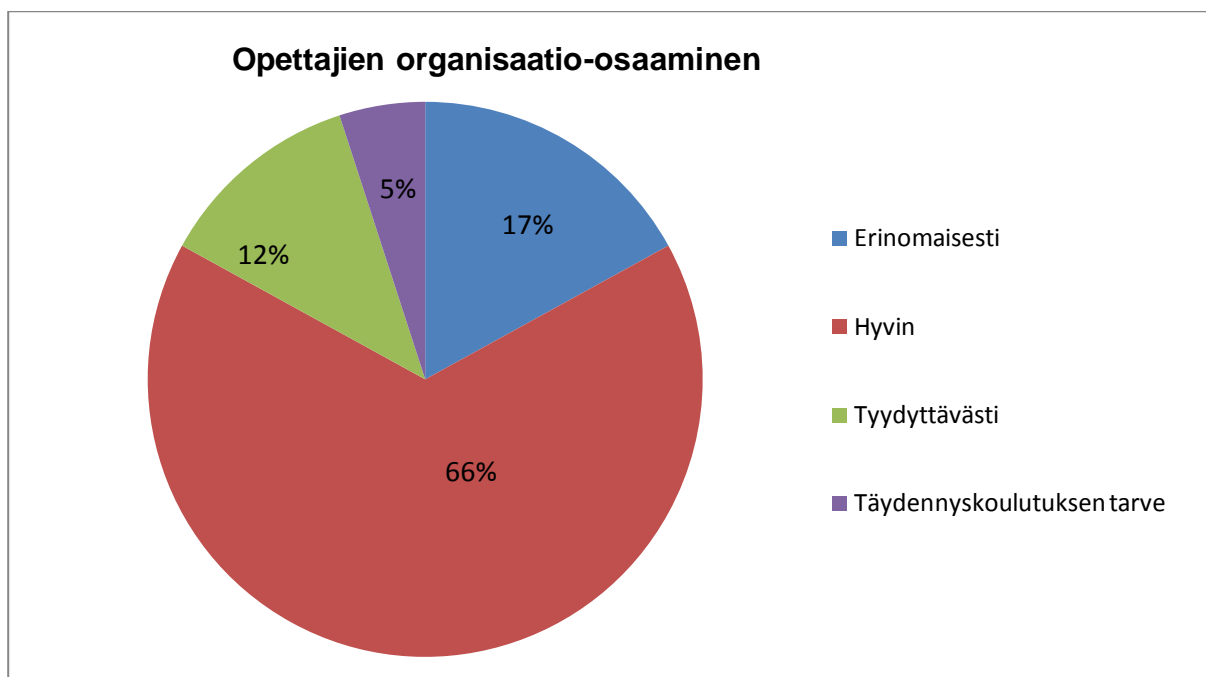
Opinto-ohjauksesta kerätään vuosittain monenlaista palautetta. Keskeisin on opettajatuutorin jokaisen opiskelijan kanssa vuosittain käymä kehityskeskustelu eli tuutorikeskustelu.

Opettajatuutori laatii keskusteluista koosteen koulutuspäällikölle. Tuutorikeskustelussa kerätään tietoa opintojen etenemisestä ja sujumisesta, opintojen työläydestä ja kuormittavuudesta, kansainväliseen vaihtoon osallistumisesta, suuntautumisesta, harjoittelusta ja opin-
näytetyöstä sekä kerätään palaute ohjauksesta, opetuksesta ja oppimisympäristöstä.

Opettajatuutori on se henkilö, jonka puoleen opiskelija voi kääntyä kaikissa ongelmissaan. Opettajatuutori ohjaa opiskelijan tarpeen vaatiessa eteenpäin esimerkiksi opiskeluterveyden palveluiden piiriin.

Ohjaustyössä opettajatuutorin keskeisiä osaamisalueita ovat: organisaatio-osaaminen, substanssiosaaminen, ohjaus- ja vuorovaikutustaitojen osaaminen sekä eettisten arvojen tunnistaminen ja toteuttaminen omassa työssä. Opetushenkilöstön organisaatio-osaaminen oli hyvällä tasolla. Ammattikorkeakoulun strategiset ja toiminnalliset tavoitteet otti huomioon hyvin tai tyydyttävästi työssään 92,7%. Opettajatuutoroinnin vaikuttavuuden opintojen ja ammattikorkeakoulun tuloksellisuuteen ymmärsi mielestään erinomaisesti tai hyvin 83%.

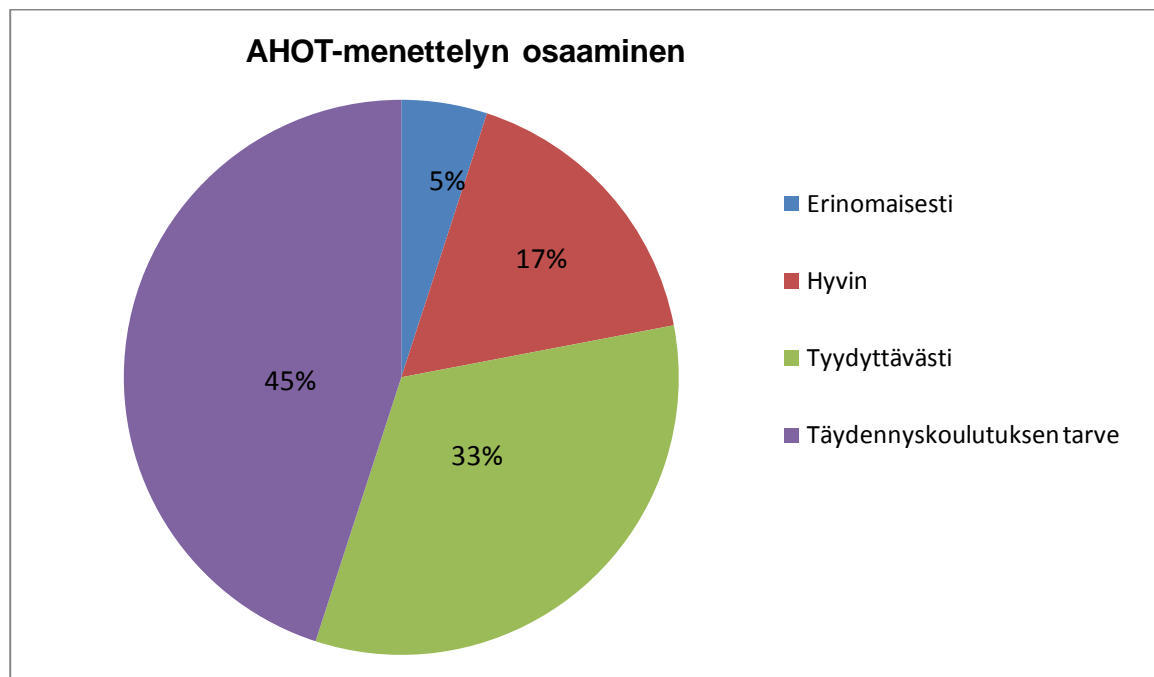
Kuvio 20. Opettajien organisaatio-osaaminen ohjaustyössä

Ohjaustyön substanssiosaamisen alueella oman koulutusohjelman tutkintorakenteen hallinta ja opiskelijan tukeminen henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinnassa sujui erinomaisesti tai hyvin 85%:lta. Yhteiskunnan, koulutuksen ja työelämän muutokset ja nii-

den vaikutukset ohjaustyöhön tunnisti hyvin tai tyydyttävästi 85%. Opiskelijan ammatillisen kasvun vaiheen tunnisti ja osasi tukea ammatillisessa kasvussa mielestään hyvin tai tyydyttävästi 82,5%. AHOT-menettely hallittiin heikoimmin. **Täydennyskoulutuksen tarpeen ilmoitti 45%.**

Kuvio 21. AHOT-menettelyn osaaminen ohjaustyössä

Kehitettävää:

"Oporesurssia lisää: koulutusalaakohtaiset opot, jotka perehtyvät hopseihin ja ahotointiin yms. yksilöllisiin opiskelupolkuihin - sekä opiskelijoiden että muun henkilöstön tueksi."

"Ahotointi vaatii aikaa ja ymmärrystä."

Ohjaus- ja vuorovaikutusosaaminen sisältää ryhmätoiminnan peruseriaatteiden tunnistamisen ja tiedostamisen omassa työssä sekä yksittäisen opiskelijan että ryhmän ohjauksessa. Opiskelijakeskeiseen ja välittömään ilmapiiriin pyrkivää työtettä käytti erittäin tai melko paljon 92,5%. Erilaisia tapoja ohjata ja neuvoa tunnisti ja osasi käyttää 77,5%. Ryhmän hyödyntämisen ja vertaistuen merkityksen opiskelussa ja oppimisessa ymmärsi mielestään erittäin tai melko paljon 65,8%. Rajojen asettamisen osaaminen oman ohjaustyön tekemiselle näkyi olevan vaikeaa, sillä jopa 70% vastasi hallitsevansa sen vain jonkin verran tai vähän.

Ohjaustyölle **rajojen asettamisen vaikeutta** kuvaa seuraava kommentti:

"Ohjaus toimii suhteellisen hyvin tällä hetkellä ainoastaan siksi, että opettajat omaa kiltteyttänsä tekevät ohjausta omalla ajalla."

Eettisten arvojen toteutuminen omassa työssä jäsentää elementtejä opettajan vastuullisuudesta, lain ja määräysten noudattamisesta sekä opiskelijoiden kunnioittamisesta. Tutkinto- ja arviointisääntöjä ilmoitti noudattavansa erittäin tai melko paljon 92,7%. Opiskelijoi- ta yksilöllisesti, yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti koki kohtelevansa erittäin tai melko paljon 97,5%.

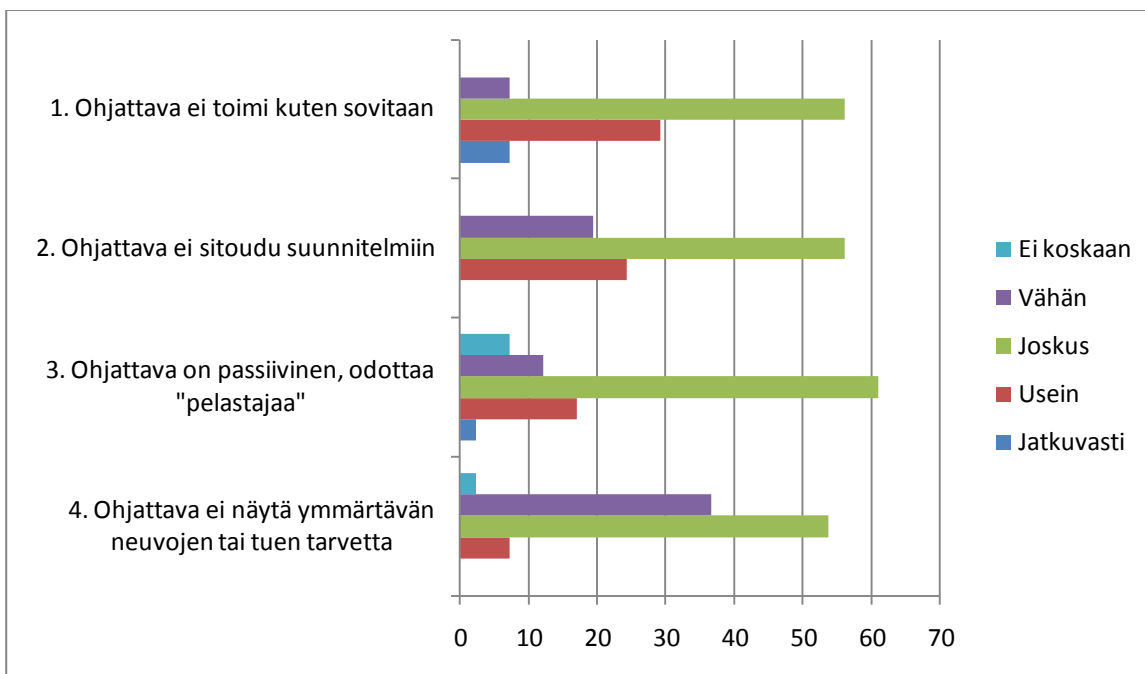
4.4 Haasteelliset ohjaustilanteet

Kuvio 22. Ammattikorkeakouluopiskelijan hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden kokonaisuus (Isokorpi & Ora-Hyytiäinen 2006)

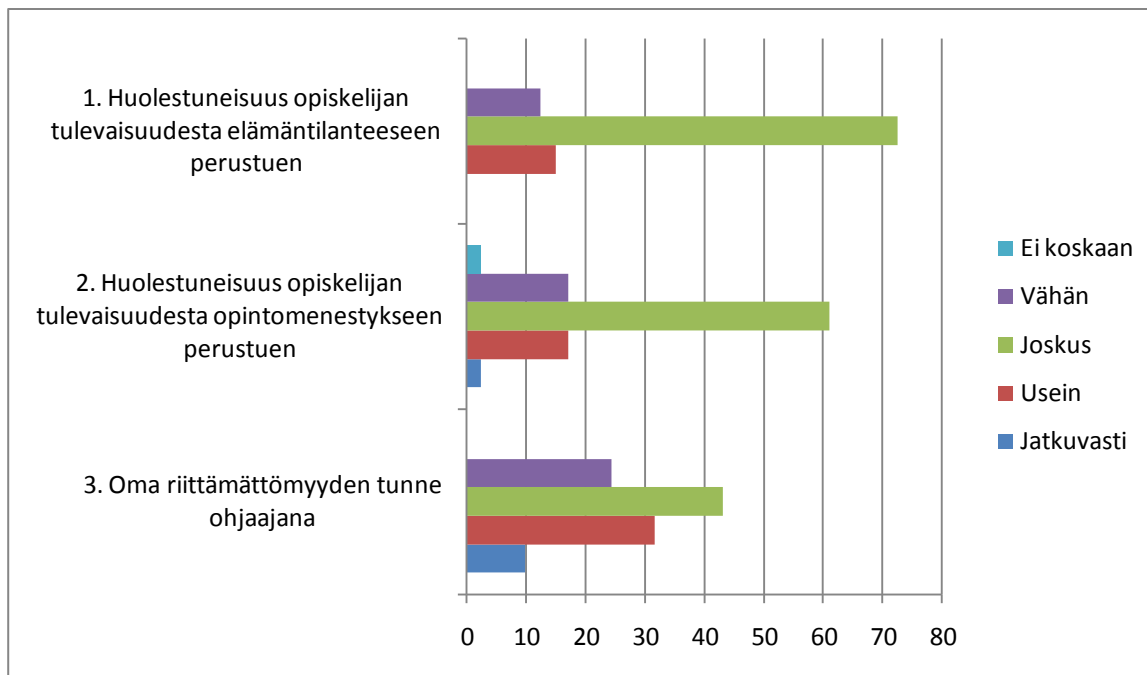
Opiskelijan ohjaukselliset tarpeet liittyvät opiskelijan opiskelu- ja oppimisprosessiin, ammattialaan ja opiskeluun suuntautumiseen, oppivan asenteen luomiseen ja kehittämiseen, itsetuntemukseen ja erilaisuuden ymmärtämiseen. Lisäksi tarpeet tulevat opiskelijan aikuiseksi kasvamisesta erilaisissa sosiaalisissa suhteissa ja verkostoissa, erilaisista valinnoista sekä opiskelun ja muun elämän yhteensovittamisesta. Näitä erilaisia ohjauksellisia tarpeita ei voida tarkastella tai toteuttaa erillisinä palveluina, vaan ne muodostuvat kokonaisuudeksi opiskelijan hyvinvoinnin varmistamisessa (Isokorpi & Ora-Hyytiäinen 2006).

Kuvio 23. Ohjattavan asenteet ohjauksen haasteina

Eniten hiekkaa haasteellisten ohjaustilanteiden rattaisiin näytti tuottavan se, ettei ohjattava toimi sovitun mukaan usein tai joskus 85,4%, eikä sitoudu suunnitelmiin usein tai joskus 80,5%. Väkisinkin on kysyttävä, kenen tavoitteista näissä tilanteissa on kysymys, mikäli niihin sitoudutaan näin heikosti. Passiivinen, "pelastajaa" odottava ohjattava haastoi ohjaustilanteen usein tai joskus 78%. Mielenkiintoinen oli myös tulos, ettei ohjattava tunnista tai tunnusta ohjauksen ja tuen tarvetta usein tai joskus 61%. Tehtäväkeskeinen yksittäisiin opintasuorituksiin liittyvä ohjaus tuottaa helposti edellä kuvattua. Sitoutumista voisivat lisätä ohjaustilanteissa voimakkaammin painotettavat tuen, kuuntelemisen, kannustuksen, välittämisen, myötäelämisen ja opiskelijasta kiinnostumisen kokemukset.

Kuvio 24. Huoli opiskelijasta ja ohjaajan riittämättömyyden tunne

Opiskelijan elämäntilanteesta saatuun tietoon perustuen huolestuneisuuden tunnetta koki usein tai joskus 87,5%. Opintomenestykseen perustuvan huolen opiskelijasta ilmaisi kokevansa usein tai joskus 78,1%. Omaa riittämättömyyttä ohjaajana tunnisti usein tai joskus 65,8%. Seuraava kommentit kuvaavat näitä tunteja.

"Opiskelijoiden pulmatilanteet ovat kasvamaan päin ja opettajatuutorin resurssit eivät riitä näiden asioiden hoitoon."

"Ohjauspalveluita tarvitaan lisää opiskelijoiden henkilökohtaisten ongelmien ratkomiseen."

"Nykyään opiskelijan asiat ja mahdolliset ongelmat saattavat olla niin moninaisia, ettei "mitä kuuluu" -kysymys opettajatuutorilta riitä."

On tärkeää ottaa huomioon elämänkaariajattelu, millä tarkoitetaan opiskelijoiden elämänvaiheen tunnistamisen ja erikoispiirteiden huomioon ottamista ohjauksessa. Tämä näkökulma on jäänyt vähemmälle huomiolle ammattikorkeakoulutukselle asetetuissa tavoitteissa. Henkilökohtaisen elämän alue iloineen ja murheineen, jota perinteinen ohjaus yrittää pitää tiukasti näkymättömissä, on paitsi ongelmien, myös motivaation ja voiman lähde.

Isokorpi & Ora-Hyytiäinen (2006) kirjoittavat, että opiskelijat kuvittelevat ja näkevät toisensa vahvoina ja kykenevinä ja varovat oman todellisuutensa näkyviin tuomista. Kuitenkin todellisuudessa esiintyy paljon epävarmuutta, motivaation puutetta, yllättäviä vaikeuksia, väsymystä, opiskelun herättämiä ahdistuksen tunteita ja muita opiskelijoiden yksilöllisiä elämäntilanteita ja tunnelmia.

Varsinaisen opiskelun ulkopuolelle jääviä oleellisia opiskelijan työskentelyyn liittyviä seikkoja ovat oman mielen toimintojen luonne, henkilökohtainen suhde omaan osaamiseen, yksilölliset tavat suhtautua aikaan ja työrytmiin sekä stressin kanssa selviäminen. Tällaisilla seikoilla saattaa olla suuri vaikutus opiskelun etenemiseen, joten ohjaajan ja opiskelijan olisi tiedostettava ja tunnistettava myös näiden luonne ja merkitys. Kysymys on vuorovaikutustyylin muuttamisesta sellaiseksi, että myös opiskelijan itsetuntemukseen liittyvät asiat nähdään tärkeinä ohjauksessa. Opiskelija tarvitsee tukea omien yksilöllisten esteiden ja potentiaalisten voimavarojen tunnistamisessa. Näiden tekijöiden huomioon ottaminen tehostaa ja syventää ohjausta (Isokorpi & Ora-Hyytiäinen 2006).

4.5 Ohjauksen keskeisten tavoitteiden toteutuminen

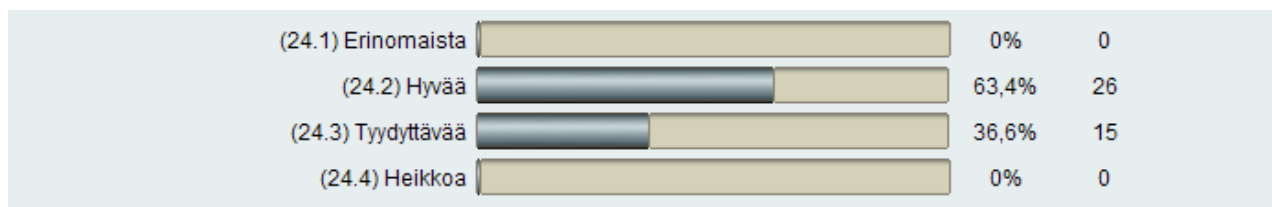
Opinto-ohjauksen tavoitteena on opiskelijan oppimisen, opintojen edistymisen, ammatillisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Saimaan ammattikorkeakoulun koulutuksen käsikirjassa (2010, 39-40) mainitaan seuraavat opiskelijan ohjauksen keskeiset tavoitteet:

- tehokas tiedotustoiminta ja opiskelijarekrytointi
- opiskelijan tukeminen, kannustaminen ja ohjaaminen alansa asiantuntijuuteen ja sen kehittämiseen
- opiskelun laadun ja tehokkuuden tukeminen sekä opiskeluajan optimointi
- keskeytysten ehkäiseminen ja opiskelijan ohjaaminen ongelmatilanteissa oikeisiin valintoihin
- uravalinnan ja ammatillisen kasvun tukeminen.

Jokaisen osa-alueen arvioitiin toteutuvan hyvin tai tyydyttävästi keskimäärin 90%:sti.

Kokonaisuudessaan oppilaitoksen antamaa ohjausta pidettiin hyvänä tai tyydyttävänä.

Kuvio 25. Kokonaisarvio oppilaitoksen antamasta ohjauksesta

5 YHTEENVETO

Opintojen ohjauskäsitteen rinnalla käytetään usein sen lähikäsitteitä, esimerkiksi neuvontaa. Ohjausta voidaan määritellä muun muassa ohjauksen osa-alueiden, ohjaustahojen tai ohjauksen toimintatapojen kautta. Toimintatavat voidaan porrastaa ohjaajan ja ohjattavan välisen ohjaussuhteen henkilökohtaisuuden kautta, jolloin opintojen ohjaus voidaan jakaa tiedotukseen, neuvontaan ja varsinaiseen ohjaukseen.

Tiedotus tarkoittaa esimerkiksi lisääntyvän verkko-ohjauksen kautta saatavaa opiskelua koskevaa ajantasaista tietoa. Luotettava, oikea-aikainen ja helposti saatavilla oleva tieto voi vähentää painetta henkilökohtaiseen neuvontaan ja ohjaukseen. Neuvonnassa vastataan opiskelijoiden esittämiin kysymyksiin. Ohjaus sisältää tiedotuksen ja neuvonnan, mutta se on niitä syvällisempää, henkilökohtaisempaa ja pitkäjänteisempää opiskelun sekä sen sisältöjen ja aikataulutuksen suunnittelun tukemista. Opintojen ohjauksen tulee kattaa kaikki opiskelijan opintojen eri vaiheet: ennen opintojen alkua, alkuvaihe, keskivaihe, opinäytetyön laadinta ja työelämään siirtyminen ja eri osa-alueet: oppimisen ja opiskelun ohjaus, ammatilliseen suuntautumiseen liittyvä ohjaus ja persoonallisuuden kehittymiseen liittyvä ohjaus.

Opintoja tukevat tekijät, jotka tavalla tai toisella korostavat opiskelijan henkilökohtaisuuden huomioimista. Ohjaus, jonka tavoitteena on opiskelijan ammatillisen kasvun kuin myös persoonallisen kasvun tukeminen vaikuttaa myönteisellä tavalla opintojen edistymiseen. Opiskelu ei ole muusta elämästä irrallaan oleva tapahtuma, vaan se sijoittuu osaksi opiskelijan laajempaa sosiaalista elämänkenttää. Sen perusrakenteina ovat opiskelijan elämäntilanne ja henkilökohtainen opiskeluvaihe. Opiskelija tarvitsee tuekseen erilaisia oh-

jaustahoja ja erityisesti opettajaa ammattikorkeakoulussakin. Opiskelijat puhuvat ihmisen kaipuusta, aikuisen tarpeesta ja ihmiskasvoisen ohjauksen toiveesta. Verkossa tapahtuva opiskelu tai verkko-ohjaus saattavat osittain jopa edistää opiskelijan syrjäytymistä, eivätkä ne voi kokonaan korvata henkilökohtaisia kontakteja.

Ohjauksessa on kyse ammattikorkeakoulun palvelujärjestelmästä, joka muodostuu erilaisen ohjauksellisten toimintojen organisoinnista. Ohjausta ammattikorkeakoulussa antavat monet toimijat, joiden verkoston saumaton yhteistyö on tärkeää. Opiskelija ei automaattisesti ole tietoinen tämän verkoston olemassaolosta, vaan se täytyy tehdä hänelle näkyväksi. Oleellista ohjauksessa on sen saatavuus. Opiskelijat arvostavat sitä, että ohjausta antava henkilö on paikalla. Opintojen ohjauksen taso vaihtelee usein suuresti samankin ammattikorkeakoulun sisällä.

Muualla opitun tai aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) on haaste koulutusväylien ja jatkumoiden onnistumiselle. Tähän tarvitaan opetushenkilöstön ja opintohallinnon henkilöstön ajankäyttöä - resursointia yhteiseen suunnitteluun sekä täydennyskoulutusta. AHOT-prosessi tuo myös säästöjä ja toimii opiskelijan opiskelumotiivaatiota tukevana, kun opintoaikoja voidaan lyhentää päällekkäisyyttä purkamalla. Vaikeinta on muualla kuin muodollisessa koulutuksessa hankitun osaamisen tunnistaminen. Käytäntöjen systematisointi, dokumentointi ja yhtenäistäminen on tarpeellista luotettavuuden ja läpinäkyvyyden edistämiseksi. Haastetta yhteistyölle ja ohjauspalveluille siis riittää.

Valtakunnallinen SOPO ry (Suomen opinto-ohjaajat) suosittaa, että yhden opinto-ohjaajan vastuulla on enintään 300 opiskelijaa. Käytännössä näin optimaalinen tilanne harvoin toteutuu. Päätoiminen koulutusalaakohtainen opinto-ohjaaja opettajatuutorien ja koulutuspäälliköiden lisäksi olisi täystyöllistetty Saimaan ammattikorkeakoulussa. Opinto-ohjaajan on ehdottomasti oltava koulutusalan substanssiosaaja, jotta voidaan puhua realistisesta opintojen ohjauksesta. AHOT-prosessi ja osaamisperusteinen opetussuunnitelma tuovat lisähaasteita opintojen ohjauksen osaamiselle. Sähköisten rekisteri- ja ohjausjärjestelmien kehittäminen ja ylläpito vaativat myös aiempaa enemmän ohjauksen sisällöllistä ymmärrystä esimerkiksi rakennettaessa SoleOPS-järjestelmään mielekästä eHOPSia.

Opinto-ohjaajankoulutus on opettajankoulutuksen suorittaneille, opinto-ohjaajana toimiville tai näihin tehtäviin aikoville tarkoitettua jatkokoulutusta. Koulutus antaa aiemmista opinnoista riippuen pätevyyden opinto-ohjaajan tehtäviin kaikkiin koulumuotoihin. Koulutuksen laajuus on 60 opintopistettä, ja sen voi suorittaa työn ohessa lähi- ja etäjaksojen vuorot-

telurytmissä yhden lukuvuoden aikana ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Koulutusalojen opinto-ohjaajat voisivat näin löytyä oman ammattikorkeakoulun opettajatuutoreista, jotka hankkisivat edellä mainitun pätevyyden ja olisivat halukkaita toimimaan opinto-ohjaajan työssä. Asianmukaista opintojen ohjausta koulutusalan koulutusohjelmien opettajatuutorjärjestelmän tukena ei voi hoitaa osa-aikaisesti jonkin muun työn ohella. Vielä kohutuuttomampi on ajatus yhdestä päätoimisesta opinto-ohjaajasta noin 3000 opiskelijan vastualueella kahden kaupungin yksiköissä toimivassa ammattikorkeakoulussa. Oikea-aikaiseen ja asiantuntevaan ohjaukseen tarvitaan realistinen resurssi.

Opinto-ohjaajan toimenkuvaa ei myöskään pidä sekoittaa opintopsykologin tai terveydenhuollon ammattilaisten tehtäviin, joissa työote on terapeuttisempi. Opinto-ohjaajan työ liittyy keskeisesti opiskelijan opintopolun vaiheiden ohjaamiseen ja tukemiseen, tutkintokenteiden ymmärtämiseen ja organisaation opintohallinnon käytäntöjen tuntemiseen ja niiden verkostoissa toimimisen ohjaamiseen kiinteässä yhteistyössä opetus- ja opintohallintohenkilöstön kanssa. Psykososiaalisen tuen osalta opinto-ohjaaja keskittyy lähinnä opintojen edistymistä estävien tekijöiden yhdessä jäsentämiseen opiskelijan kanssa, eikä hoitamaan esimerkiksi mielenterveyden häiriöitä. Opinto-ohjaaja ei myöskään tee ammatillisesti syvällisiä oppimisvalmiustestejä, vaikka oppimisen tyyleistä opiskelijan kanssa keskusteltaisiinkin.

Opintojen ohjauksessa annetaan opiskelijalle aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Ohjaus on vastavuoroista vuorovaikutusta. Se on sanoman lähettämistä ja sen katsomista, miten opiskelija sanomaan reagoi sekä omaa vastavuoroista reagoimista opiskelijan lähettämään viestiin. Ohjaus on kohtaamista ja läsnäoloa. Ohjaus on opiskelijan hyvinvoinnin varmistamista ja itsetunnon tukemista. Haasteelliseksi ohjauksen tekee se, että jokainen ohjaustilanne on ainutkertainen ja jokainen ohjattava on erilainen. Tuloksellisuuden kannalta olennaista on, miten itse kukin ohjaukseen osallistuja näkee oman asennoitumisensa, ajattelutapansa ja toimintansa moniammatillisessa yhteistyössä ammattikorkeakouluopiskelijan hyvinvoinnin varmistamisessa. Opintojen ohjaustehtävissä toimivien opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä opiskelijatuutoreiden koulutusta tulee kehittää ja resursoida riittävästi.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.

Asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352.

Isokorpi, T. & Ora-Hyytiäinen, E. 2006. Ammattikorkeakouluopiskelijan hyvinvoinnin varmistaminen. Alustus KeVer-verkoston Opiskelijan ohjaus – teemaryhmässä 16.2.2006 Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki. Viitattu 20.11.2010

<http://www.kever-osaaja.fi/index.php/kever/article/viewArticle/954/803>

Koulutuksen käsikirja 2011-2015. Saimaan ammattikorkeakoulu 2010.

Koulutus ja tutkimus vuosina 2007-2012. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriö 2007. Viitattu 14.11.2010

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/kesu_2012_fi.pdf

Lerkkanen, J. 2007. Ohjaus-käsite. Opinto-ohjaajakoulutus, luento 27.8.2007. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Jyväskylä

Martikkala, S. 2009. Esteitä opintopolulla? Vastauksia ja väittämiä opintojen edistymisestä Oulun seudun ammattikorkeakoulussa. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

Myllys, H. 2006. Opintojen ohjaus-opiskelijan ammatillisen kehityksen tukemista-Korkeakoulujen arviointineuvoston toteuttamat opintojen ohjauksen arvioinnit. Viitattu 14.11.2010

<http://www.kever-osaaja.fi/index.php/kever/article/viewArticle/946/795>

Penttinen, L. & Sarapik, S. & Vallius-Leinonen, K. Opiskelijan äänellä ohjauksesta. Joensuun yliopiston ohjauskysely 2008. Joensuun yliopisto 2009.

Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto SAMOK ry 2008. Ammattikorkeakoulujen opinto-ohjausta kehitettävä 14.7.2008. Viitattu 14.11.2010.

<http://www.samok.fi/content/view/210/1/>

Suomen opinto-ohjaajat Sopo ry. Viitattu 19.11.2010. <http://www.sopo.fi/>

Vanhalakka-Ruoho, M. 2004. Teoksessa Ohjausta opintoihin ja elämään -opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Toim. H. Kasurinen. Opetushallitus. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Vuorinen, R. 2006. Internet ohjauksessa vai ohjaus internetissä? Ohjaajien käsityksiä internetin merkityksestä työvälineenä. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Jyväskylän yliopistopaino.

Liite 1. Kysely ryhmän vanhimmat

OPINTOJEN OHJAUS SAIMAAN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Opintojen ohjausta pyritään kehittämään Saimaan ammattikorkeakoulussa. Nykytilannetta kartoitetaan tällä kyselyllä. Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti ja raportoitavat tulokset esitetään niin, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

Vastaaminen vie aikaa noin 15 minuuttia. On TÄRKEÄÄ, että vastaat kyselyyn **VIIKONPÄIVÄ xx.xx. 2010 MENNESSÄ!**

Tarvittaessa lisätietoja: helena.rautiainen@saimia.fi

RYHMÄN VANHIMMAT

1. Taustatiedot
2. Opiskelun sujuminen
3. Tuen ja ohjauksen tarpeet opiskelun ohjaukseen
4. Muut tuen ja ohjauksen tarpeet
5. Tyytyväisyys saatuun ohjaukseen

1. TAUSTATIEDOT

Koulutusala Tekniikka, Sosiaali- ja terveysala, Liiketalous, Matkailu- ja ravitsemuspalvelut,
Kulttuuri
Opiskeluvuosi 1-4

2. OPISKELUN SUJUMINEN

Opiskelumotivaatio: Millaiseksi arvioit tämänhetkisen opiskelumotivaatiosi?
Erinomainen / Hyvä / Tyydyttävä / Heikko

Mikä on eniten motivoinut sinua edistämään opintojasi kuluvana lukuvuotena?
Avoin vastaus.

Valmistumisen tavoiteaikataulu: Tavoitteenani on valmistua vuonna _____

Työssäkäynti: Kuinka säännöllisesti olet käynyt työssä kuluvan lukuvuoden aikana?
Kokopäiväisesti / Osapäiväisesti / Satunnaisesti / En käy töissä opiskeluaikana

Miten arvioit työssäkäynnin vaikuttaneen opiskeluusi?
Avoin vastaus.

Opintojen keskeyttämisen harkitseminen: Oletko harkinnut opintojen keskeyttämistä kuluvana lukuvuotena? En/ Kyllä
Oletko harkinnut opintojen keskeyttämistä väliaikaisesti kuluneena lukuvuonna? En / Kyllä

Jos vastasit jompaankumpaan edelliseen kysymykseen **"kyllä"**, kerro, miksi olet harkinnut opinnoista luopumista tai keskeyttämistä väliaikaisesti. Avoin vastaus.

3. TUEN JA OHJAUKSEN TARPEET OPISKELUN OHJAUKSEEN

Arvioi, kuinka paljon olet tarvinnut keskusteluapua tai tukea seuraaviin opiskeluun liittyviin asioihin kuluvana lukuvuotena.

Paljon / Melko paljon / Jonkin verran / Vähän / En lainkaan

Aiempien opintojen hyväksilukeminen
Muun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
Henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekeminen
Opiskelutaidot ammattikorkeakoulussa

Alan sopivuus itselle
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu
Oppiaineiden sisältöjen oppiminen
Oman ammatti-identiteetin kehittyminen

Opiskelu ulkomailla (vaihto-opiskelu)
Opiskelukäytännöt (esim. ilmoittautuminen opintojaksoille)
Opiskelumotivaation ylläpitäminen
Opinnäytetyön tekeminen

Kieli- ja viestintätaitojen opiskelu
Tiedonhakutaidot (esim. kirjaston palvelut)
Urasuunnittelu

Muu opiskelun ohjauksen tarve: Mihin muuhun olisit tarvinnut opiskelun ohjaukseen liittyen tukea? Avoin vastaus.

4. MUUT TUEN JA OHJAUKSEN TARPEET

Arvioi, kuinka paljon olet tarvinnut keskusteluapua tai tukea seuraaviin opiskeluajan henkilökohtaisen elämän kysymyksiin.

Paljon / Melko paljon / Jonkin verran / Vähän / En lainkaan

Itsenäistyminen / aikuistuminen
Opiskelupaikkakunnalle kotiutuminen
Ystävien ja kavereiden saaminen ammattikorkeakoulussa
Jaksamiseen liittyvät kysymykset
Opiskelun ja muun elämän yhteensovittaminen
Taloudellisen toimeentulon turvaaminen
Terveystiestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen

Muu tuen ja ohjauksen tarve: Mihin muuhun olisit tarvinnut opiskelun ohjauksen lisäksi tukea? Avoin vastaus

5. TYYTYVÄISYYS SAATUUN OHJAUKSEEN

Arvioi, miten seuraavat neuvonta- ja ohjaustavat ovat vastanneet ohjaustarpeitasi.
Erinomaisesti / Tyydyttävästi / Heikosti / En ole käyttänyt ko. ohjausta / En ole tiennyt ko.tahosta

Tiedostustustilaisuudet
Tiedotuskirjeet
www-sivut
SoleOPS
WinhaWille
Sähköpostineuvonta ja ohjaus
Verkko-oppimisympäristöt (mm. Moodle)

Aikuiskoulutus- ja palvelutoiminta
IT-palvelut
Kielikeskus
Kirjasto- ja tietopalvelupalvelut
KV-toimisto
Opintotoimiston neuvonta
Ura- ja rekrytointipalvelut

Opiskelijatuutorointi
Opettajatuutorointi
Oppiaineen opettajan antama ohjaus
Koulutuspäällikön antama ohjaus
Opintopäällikön antama ohjaus

Harjoittelun ohjaus
HOPS-ohjauskeskustelut
Huoltisikka (liiketalous, tekniikka, sosiaali- ja terveysala)
Muu henkilökohtainen ohjauskeskustelu
Ryhmänohjaus
Opiskelijakunta SAIKO
Opiskelijapastori
Opiskeluterveys
Muu taho, mikä? _____

Kokonaisarvio ohjauksesta: Millaiseksi arvioit kokonaisuudessaan saamaasi ohjausta?

Erinomaista / Hyvää / Tyydyttävää / Heikkoa

Ohjauksen kehittäminen: Miten kehittäisit opintojen ohjausta Saimaan ammattikorkeakoulussa ?
Avoin vastaus.

Kiitos panoksestasi!

Liite 2. Kysely opettajatuutorit ja koulutuspäälliköt

OPINTOJEN OHJAUS SAIMAAN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Opintojen ohjausta pyritään kehittämään Saimaan ammattikorkeakoulussa. Nykytilannetta kartoitetaan tällä kyselyllä. Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti ja raportoitavat tulokset esitetään niin, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

Vastaaminen vie aikaa noin 15 minuuttia. On TÄRKEÄÄ, että vastaat kyselyyn VIIKONPÄIVÄ xx.xx. 2010 MENNESSÄ!

Tarvittaessa lisätietoja: helena.rautiainen@saimia.fi

OPETTAJATUUTORIT JA KOULUTUSPÄÄLLIKÖT

1. Taustatiedot
2. Opinto-ohjauksen saatavuus ja resurssit
3. Opettajatuutorin osaamisalueet ohjaustyössä
4. Haasteelliset ohjaustilanteet
5. Opiskelijan ohjauksen keskeisten tavoitteiden toteutuminen

1. TAUSTATIEDOT

Koulutusala Tekniikka, Sosiaali- ja terveysala, Liiketalous, Matkailu- ja ravitsemuspalvelut,
Kulttuuri
Opetustyövuosia alle 5v. / yli 5v.

2. OPINTO-OHJAUKSEN SAATAVUUS JA RESURSSIT

Arvioi, miten seuraavat opinto-ohjauksen saatavuuteen ja resursointiin vaikuttavat osa-alueet näkyvät työssäsi.

Erittäin paljon / Melko paljon / Jonkin verran / Vähän / Ei lainkaan

a) Oppilaitoksen ohjauksen arvot ja asenteet

Opiskelijan on pärjättävä itsenäisesti

Sallitaan se, että osa epäonnistuu

Neuvontaa, ohjausta ja tukea tarjotaan aktiivisesti

Ammattikorkeakouluopinnoilla tavoitellaan muutakin kuin tiedollista kasvuprosessia

Varhainen välittäminen ja puuttuminen on tärkeää

Muu, mikä ? _____

b) Ohjaus oppilaitoksen toimintamuotona

Oppilaitoksessamme on ajantasainen opinto-ohjaussuunnitelma

Ohjauksen tehtävät, työnjako ja vastuut on määritelty selkeästi

Oppilaitoksessamme on toimiva opettajatuutorjärjestelmä

Oppilaitoksessamme on toimiva opiskelijatuutorjärjestelmä

Opiskelijoilla on mahdollisuus saada riittävästi tarvitsemaansa henkilökohtaista ohjausta
Opiskelijat ovat selvillä ohjauksen työnjaosta ja ohjauspalvelujen saatavuudesta oppilaitoksessa
Ohjauspalveluita tarvitaan lisää, mitä? _____

c) Ohjausresurssin painottuminen

Opintoihin hakeutumisvaihe
Opintojen aloitusvaihe
Opiskelun keskivaihe
Opintojen päättövaihe
Muu, mikä? _____

d) Opettajatuutorin ja koulutuspäällikön ohjauksen resurssit ja tukeminen

Henkilökohtaiseen ohjaukseen on käytettävissä riittävästi aikaa
Henkilökohtaiseen ohjaukseen on tarkoituksenmukaiset tilat
Pienryhmäohjaukseen on tarkoituksenmukaiset tilat
Opinto-ohjausta koskevaan täydennyskoulutukseen kannustetaan
Opettajatuutorin ja koulutuspäällikön ohjaustyö on organisaatiossa arvostettua
Koko henkilökunta osallistuu ja tukee ohjaustehtävää
Saan tarvittaessa tukea haasteellisiin ohjaustilanteisiin
Olen käyttänyt Huoltsikkaa (liiketalous, tekniikka, sosiaali- ja terveysala)
Muu, mikä? _____

e) Ohjauksen hyödyt

Opintojen sujuvoittaminen
Ammatillisen identiteetin kehittyminen
Yhteisön kokeminen itselle merkitykselliseksi
Motivaatio
Hyvinvointi ja jaksaminen
Oppimisprosessi tulee näkyväksi ja hallittavammaksi
Opitaan oppimisesta ja opiskelusta
Tavoitteiden asettaminen helpottuu
Muu, mikä? _____

3. OPETTAJATUUTORIN OSAAMISALUEET OHJAUSTYÖSSÄ

Arvioi, miten seuraavat opettajatuutorin osaamisalueet toteutuvat ohjaustyössäsi.

Erinomaisesti / Hyvin / Tyydyttävästi / Täydennyskoulutuksen tarve

a) Organisaatio-osaaminen

Ottaa huomioon ammattikorkeakoulun strategiset ja toiminnalliset tavoitteet ja pyrkii toimimaan niiden mukaisesti

Ymmärtää opettajatuutoroinnin vaikuttavuuden opintojen ja ammattikorkeakoulun tuloksellisuuteen

Tietää eri toimijoiden väliset vastuut ja työnjaon ja osaa opastaa opiskelijaa näitä koskevissa asioissa

Muu, mikä? _____

b) Substanssiosaaminen

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT-menettely)

Hallitsee oman koulutusohjelman tutkintorakenteen ja osaa tukea opiskelijaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa

Tunnistaa opiskelijan ammatillisen kasvun vaiheen ja osaa tukea opiskelijaa ammatillisessa kasvussa

Tunnistaa yhteiskunnan, koulutuksen ja työelämän muutokset ja niiden vaikutukset ohjaustyöhön

Muu, mikä ? _____

c) Ohjaus- ja vuorovaikutustaitojen osaaminen

Opiskelijakeskeinen ja välittömään ilmapiiriin pyrkivä työote

Tunnistaa erilaisia tapoja ohjata ja neuvoa ja osaa käyttää niitä

Osaa hyödyntää ryhmää ja ymmärtää vertaistuen merkityksen opiskelussa ja oppimisessa

Osaa ohjata, neuvoa, kuunnella ja motivoida ryhmää ja/ tai opiskelijaa

Osaa asettaa rajat ohjaustyön tekemiselle

Muu, mikä ? _____

d) Eettisten arvojen toteutuminen omassa työssä

Noudattaa tutkinto- ja arviointisääntöjä

Ymmärtää ratkaisujen vaikutukset opiskelijoiden, ryhmän ja ammattikorkeakoulun näkökulmasta

Kohtelee opiskelijoita yksilöllisesti, yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti

Muu, mikä? _____

4. HAASTEELLISET OHJAUSTILANTEET

Arvioi, miten paljon ohjaustyössäsi esiintyy seuraavanlaisia tilanteita.

Jatkuvasti / Usein / Joskus / Vähän / Ei koskaan

Ohjattava ei toimi kuten sovitaan

Ohjattava ottaa passiivisen asenteen oman tilanteensa suhteen ja odottaa ”pelastajaa”

Ohjaaja on keinoton auttamaan, koska ohjattava ei ota vastuuta ongelmistaan

Ohjattava ei näytä ymmärtävän, että tarvitsee neuvoja/tukea

Ohjattava ei sitoudu suunnitelmiin

Huolestuneisuuden tunne opiskelijan tulevaisuudesta opintomenestykseen perustuen

Huolestuneisuuden tunne opiskelijan tulevaisuudesta elämäntilanteesta saatuun tietoon perustuen

Oma riittämättömyyden tunne ohjaajana

Muu, mikä? _____

5. OPISKELIJAN OHJAUKSEN KESKEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Miten arvioit seuraavien Saimaan ammattikorkeakoulun koulutuksen käsikirjassa 2011-2015 (intranet) mainittujen opiskelijan ohjaustavoitteiden toteutuvan?

Erinomaisesti / Hyvin / Tyydyttävästi / Heikosti

Tehokas tiedotustoiminta ja opiskelijarekrytointi

Opiskelijan tukeminen, kannustaminen ja ohjaaminen alansa asiantuntijuuteen ja sen kehittämiseen

Opiskelun laadun ja tehokkuuden tukeminen sekä opiskeluajan optimointi

Keskeytysten ehkäiseminen ja opiskelijan ohjaaminen ongelmatilanteissa oikeisiin valintoihin

Uravalinnan ja ammatillisen kasvun tukeminen

Kokonaisarvio ohjauksesta: Millaiseksi arvioit kokonaisuudessaan oppilaitoksessa annettua ohjausta?

Erinomaista / Hyvää / Tyydyttävää / Heikkoa

Ohjauksen kehittäminen: Miten kehittäisit opintojen ohjausta Saimaan ammattikorkeakoulussa ?

Avoin vastaus.

Kiitos panoksestasi!